

Astudiaeth o ddarpariaethau i ddisgyblion ag ADCG

Steffan Williams (1000063)
BA Addysg Gynradd gyda SAC
Ebrill 2019

Datganiad

Carwn ddatgan mai fy ngwaith i yn unig yw'r prosiect ymchwil, a chyfeirir at waith academyddion lle'n bo'n addas. Ni chyflwynir y prosiect ymchwil nac ymgeisyddiaeth am unrhyw ddyfarniad arall, ar wahan i radd BA Addysg Gynradd gyda SAC gan Brifysgol Cymru Y Drindod Dewi Sant. Deallaf bwysigrwydd ac arwyddocad cyfeirnodu cywir a pheryglon llên-ladrata ag arweinir at fethu'r modiwl.

Diolchiadau

Dymunaf ddiolch i ddarlithwyr y Brifysgol , Dr Sioned. V. Hughes, Heddwyn Davies ac Iwan Ellis Williams, am rannu eu harbenigedd ar y maes ADY. Yn ogystal, dymunaf ddiolch i athrawon a disgyblion y profiadau dewisol, ysgol PAP a'r ysgol arbennig arsylwais ynddynt am eu hamynedd i roi o'u hamser prin wrth eu cyfweld a chwblhau'r holiaduron. Hyderaf fod y gefnogaeth wedi cyfoethogi a helpu strwythuro fy mhrosiect ymchwil.

Cynnwys

Pennod 1 – Cyflwyniad - 4

Pennod 2- Adolygiad Llenyddiaeth – 5

- 2.1 Trosolwg hanesyddol
- 2.2 Beth yw ADCG?
- 2.3 Pwy sy'n cael effeithio
- 2.4 Effaith diagnosis - emosiynol
- 2.5 Effaith – diffyg cwsg
- 2.6 Effaith – Iechyd
- 2.7 Darpariaethau ar gyfer disgyblion sydd ag ADCG

Pennod 3- Methodoleg - 11

- 3.1 Dulliau casglu gwybodaeth a rhesymeg/ cyfiawnhad
- 3.2 Moeseg
- 3.3 Cyfyngiadau'r dulliau ymchwil

Pennod 4- Canlyniadau a Thrafodaeth - 14

- 4.1 Cyfweiliad – Athrawes Uned Arbennig
- 4.2 Ymatebion yr holiaduron
 - i) Meddygyniaeth
 - ii) Tasgau
 - iii) Ddarpariaeth Gweledol a Arbennig
 - iv) Gallu athrawon i greu ddarpariaethau

Pennod 5- Casgliad - 19

- 5.1 Adlewyrchu ar fwriad y prosiect ymchwil
- 5.2 Prif Ganfyddiadau
- 5.3 Awgrymiadau ar gyfer ymchwil pellach
- 5.4 Diweddsglo

Pennod 6 – Rhestr Gyferiadau - 21

Pennod 7 – Atodiadau - 29

Pennod 1 - Cyflwyniad

Cafodd Anghenion Dysgu Ychwanegol (ADY) sylw fwy o ran ymchwil dros y degawdau diwethaf, fel awgryma polisiâu a mentrau Llywodraeth Cymru gan arwain at gynnydd o ran ffocws mewn ysgolion yng Nghymru. Hefyd, datblygodd Anhwylder Diffyg Canolbwyntio a Gorfywiogrwydd (ADCG, sef, Attention Deficit Hyperactivity Disorder) yn faes o ddiddordeb i'r ymchwilydd yn dilyn profiadau Profiad Addysgu Proffesiynol a Profiadau Dewisol. Ble bu angen cynllunio a pharatoi gwersi ar gyfer disgyblion ag ADCG.

Canolbwynti'r astudiaeth hon ar ddarpariaethau ysgolion cynradd prif ffrwd ac arbennig ar gyfer disgyblion sydd wedi cael eu cydnabod ag ADCG. Bwriedir cyflawni'r nod drwy holi athrawon ysgol arbennig ac athrawon prif ffrwd i ystyried ffeithiau a barnau amrywiol. Ystyrir sut mae disgyblion yn cyflawni heb feddyginiaeth yn ogystal ag effaith hyn ar ymddygiad a phersonoliaeth. Ystyrir hefyd fel mae amgylchedd ac arbennigedd staff yn medru cael dylanwad ar addysg disgyblion sydd ag ADCG.

Dymuna'r ymchwilydd ehangu gwybodaeth a dealltwriaeth am y cyflwr er mwyn datblygu'n broffessional, a math o baratoad i yrfa mewn dosbarthiadau prif ffrwd ac unedau arbennig i gefnogi dysgwyr â'r cyflwr. Noda Deddf Cydraddoldeb (2010) y dylai pob sefydliad addysgol ddarparu ar gyfer plant ag anabledd neu anghenion ychwanegol. Mynega'r ddeddf yn ddylanwadol, gan deimlir nad ydy cydbwysedd mewn ysgolion i ddisgyblion sydd â'r cyflwr i gyflawni eu potensial mewn ysgolion prif ffrwd. Ymchwiliwyd i'r ddarpariaeth drwy arsylwi â'r disgyblion â nodweddion ADCG yn ogystal â chyfweld athrawon uned arbennig a prif ffrwd. Cesglir gwybodaeth am strategaethau addysgu penodol neu addasiadau i'w cynllunio cyffredin er mwyn cefnogi dysgwyr â'r cyflwr.

Effeithiodd cyhoeddiad United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (UNESCO) (1994) ac yn benodol Datganiad Salamanca ar yr ymchwilydd wrth ddatgan y dylai pob ysgol ym Mhrydain Fawr feddu polisi cynhwysol i dderbyn pob plentyn boed eu gallu a'u hanghenion ychwanegol. Yn ôl Centre for Studies on Inclusive Education (CSIE) (2016) mae angen cael gwared ar unedau arbennig penodol erbyn 2020. Ychwanegwyd Donaldson (2015) felly y byddai'n fanteisiol i athrawon dderbyn hyfforddiant pellach ar strategaethau pwrpasol i'w cefnogi. Credwyd bod yr hyfforddiant pellach i athrawon a chynorthwyon yn sicr yn beth positif i'r plant ag ADCG a'r ysgolion i ddarparu ar eu cyfer.

Pennod 2 -Adolygiad Llenyddiaeth

O fewn yr adran hon, amlygir agweddau ymchwil o ddiddordeb gan adolygu'r llenyddiaeth sy'n gysylltiedig â theitl y prosiect ymchwil hwn. Yn gyntaf, trafodir cyfansoddiad cyffredinol ADCG, yna'r sut mae'r cyflwr yn effeithio ar ddisgyblion mewn amgylchedd addysgol gan symud ymlaen i ganolbwyntio ar sut mae System Ecolegol Bronfenbrenner yn dylanwadu ar ddisgyblion ag ADCG. Yn dilyn hyn, trafodir effaith diagnosis ADCG, ar emosiynau, cwsg, iechyd, crynodiad a pherthnasedd ag eraill. Yn ogystal, trafodir ddarpariaeth sy'n perthnasol i disgyblion a'r cyflwr, a hefyd amlygu pa fath o amgylchedd sydd angen ar y disgyblion sydd ag ADCG.

2.1 – Trosolwg hanesyddol

Cyfeiriwyd at y cyflwr drwy dermau gwahanol dros y blynyddoedd yn cynnwys . 'Hyperkinesis', niwed ymennydd minimol neu gamweithrediad, Anhwylder Diffyg Canolbwyntio gyda neu heb orfywiogrwydd (Hammerness, 2009). Datblygwyd y term Attention Deficit Hyperactive Disorder (ADHD) oherwydd roedd diffyg tystiolaeth i gefnogi'r termau ynghynt (Hammerness, 2009: 3). Ers darganfod mai cyflwr seicolegol yw ADCG, mae nifer wedi ceisio magu gwell dealltwriaeth o'r cyflwr fel noda Cortese (2012 :425) "Despite ADHD possibly being the most studied condition in child psychiatry worldwide, the exact causes and the mechanisms underlying this disorder are not yet completely understood". Meddyllir dyfyniad pwysig i ystyried oherwydd y sylw ceir cyflwr yn y dydd presennol. Cyfoethoga National Institute of Health (2014) mae gwyddonwyr yn ansicr beth sy'n achosi anhwylder diffyg canolbwyntio a gorfywiogrwydd, er bod astudiaethau yn awgrymu genynnau yn chwarae rôl. Heb os na oni bai, ansicrwydd sy'n amgylchu'r cyflwr, wrth i nifer o sefydliadau arbenigol cynnig gwahanol datganiadau i beth sy'n achosi'r cyflwr. Noda Nigg (2006) bod nifer o 'llwybrau' gall unigolyn dilyn i gael gwahanol ffurf o'r cyflwr. Credir bod y dyfyniad bach yn amwys, sy'n atgyfnerthu'r pwynt coda'r ynglŷn yr ansicrwydd o beth sy'n wirioneddol achosi'r cyflwr.

Credir bod asesiadau am y cyflwr wedi datblygu dros y blynyddoedd. Amlyga Mayes a Rafalovich (2007) ers 1902 mae disgrifiadau o blant sy wedi eu hasesu yn debyg, er bod y termau am y cyflwr wedi datblygu dros amser. Pwysleisir bod yr asesiadau wedi cynyddu mewn manylder ers 1902, ond gwelir gwyddonwyr yr un nodweddion mewn plant gyda'r cyflwr dros ganrif ymlaen. Noda Llywodraeth Cymru (2018) fod nifer o gamau yn perthyn i asesiad o'r cyflwr ac ers y cyflwr yn her i arbenigwyr hyd heddiw. Atgyfnertha Gwasanaeth Iechyd Genedlaethol (GIG) (2018) bod nifer o drafferthion yn ymddangos pan mae asesiadau yn cael ei gynnal, er bod y system asesu yn gwella.

2.2 – Beth yw ADCG?

Diffiniwyd y cyflwr gan y GIG (2018) fel anhawster ymddygiadol sy'n cynnwys symptomau fel disylwder, gorfywiogrwydd a byrbwylltra. Amlygodd Marzocchi et al. (2009) fod disylwder yn adlewyrchu diffygion disylw ymddygiadol yn ogystal â sylw gwybyddol. Credir bod y nodweddion hynny yn uwchleuo'r elfen mewn disgyblion â ADCG. Gorfywiogrwydd yw'r nodwedd fwyaf gweledol mewn disgybl sydd ag ADCG. Yn ôl GIG (2014) cyfleu gorfywiogrwydd gan ddisgybl drwy fethu eistedd mewn dosbarth, neu aros am dro ac mae tueddiad i achub y blaen ar eu cyfoedion gan torri ar draws. Byrbwylltra yw'r elfen olaf a gysylltir â'r cyflwr gyda dysgwyr yn gwneud penderfyniadau byrbwyll, neu'n methu aros neu oedi'n foddhaol (Barkley, 2011). Ymhelaetha Barkley drwy ddatgan bod nodweddion byrbwylltra yn ymddangos pan nad yw dysgwr yn adnabod canlyniadau uniongyrchol ac effaith hyn i'r dyfodol. Gwelir model Barkley yn flaenllaw yn y maes a defnyddiwyd yn aml gan arbenigwyr sy'n ymchwilio'r cyflwr (Pievsky a Mcgrath, 2017).

Ystyrir mai dyma'r nodweddion mwyaf cyffredin mewn dosbarthiadau prif ffrwd yn ysgolion Cymru. Ymhelaetha Nigg (2006) gan ddatgan dysgwyr sydd â ADCG gyda 'prefrontal cortex' de israddol, sy'n arwain tuag at rwystrau wrth ymateb a rheoli gweithrediad gwybyddol. Atega Nigg (2006) fod nifer fawr o adrannau eraill o'r ymennydd sy'n parhau i fod yn ddirgelwch i ymchwilwyr ac athrawon o ran eu cysylltiad â'r cyflwr. Mynna Nigg (2006) y byddai athrawon yn elwa o gael gwell dealltwriaeth ynglŷn â ADCG. Deallir os yw'r 'prefrontal cortex' yn israddol, bydd adran greadigol yr ymennydd yn dioddef. Wrth i athrawon addasu'r cwricwlwm i'r dyfodol (Donaldson, 2015) dylent felly ystyried dulliau o feithrin creadigrwydd mewn dysgwyr ag ADCG. Amlyga erthygl 3 Comisiynydd Plant Cymru (CCUHP) (2013) dylai pob sefydliad sy'n addysgu plant gwneud y gorau phosib i bob plentyn. Mynegir bod ddisgyblion sydd ag anhwylder diffyg canolbwyntio a gorfywiogrwydd, pan datblygu creadigrwydd a'u haddysg yn gyffredinol.

2.3 – Pwy sy'n cael effeithio

Caiff y mwyafrif o blant ddiagnosis rhwng chwech a deuddeg mlwydd oed er mae'n bosib gweld symptomau yn gynharach na hynny, yn enwedig pan mae newidiadau mewn sefyllfaoedd e.e. dechrau ysgol (GIG Cymru, 2015). Nododd Bird (2014) fod ADCG yn effeithio rhwng 2 i 5% o blant a phobl ifanc yng Nghymru, gyda chynnydd o 57% rhwng 2007 a 2013. Ar gyfartaledd mae bechgyn yn fwy tebygol i ddioddef o ADCG. Cefnoga Hammerness (2009) y canfyddiad yma gan nodi bod 11% o fechgyn a 4.4% o ferched rhwng 4 i 17 mlwydd oed yn yr Unol Daleithiau yn dioddef. Amlyga ymchwil gan Child Mind Institute (Dim Dyddiad) nad yw'r nodweddion mor ymddangosol mewn merched.

Yr ail ystyriaeth yw effaith posib ADCG ar system ecolegol Bronfenbrenner. Cyflwynodd Bronfenbrenner ddamcaniaeth sy'n amlygu elfennau dylanwadol ar unigolyn. Gwelir [atodiad 1] ar y system ficro yn benodol. Amlygodd Brendtro (2006) gydweithrediad cyfoedion, athrawon ategol a rhieni er mwyn i'r system ficro weithio. Credir bod yr elfennau oll yn effeithio ar ddysgwyr ag ADCG. Felly mae'r deinameg rhyngberthnasol yma yn bwysig er mwyn cael disgybl ag ADCG yn ymgartrefol mewn amgylchedd prif ffrwd. Noda Steer a Horstmann (2009) bod plant ag ADCG yn cael trafferthion i drefnu syniadau a chyflawni tasgau, felly mae system buddy yn ddull sy'n helpu plant a'r cyflwr anelu at annibyddiaeth. Mynegir bydd cyfaill sy'n cefnogi'r disgyblion sydd ag ADCG yn cael i effeithio mewn modd positif, wrth iddyn nhw dangos sut gall disgyblion sydd a'r cyflwr cyflwyno syniadau i weddill y dosbarth. Cysyllta hyn gydag athroniaeth Donaldson (2015) i baratoi disgyblion Cymru i fod yn ddinasyddion egwyddorol a gwybodus ar gyfer y wlad a'r byd. Credir bydd plant sy heb y cyflwr gallu adnabod anghenion ADCG tu hwnt i'r ysgol, bydd hynny'n galluogi dinasyddion Cymru i helpu plant sydd ar gyflwr ar ôl profiadau yn ysgol.

Amlyga Steer a Horstmann (2006) dylai rhieni cydnabod hunaniaeth y plentyn sydd a ADCG a dathlu cynnydd hunan hyder y plentyn wrth iddyn nhw lwyddo mewn ysgolion. Gwelir rôl allweddol rhieni i greu amgylchedd positif yn y cartref er mwyn i'r hyder y disgybl trosglwyddo i'r dosbarth. Hefyd medr nodi taw plant yw ffrwyth perthynas rhieni a theuluoedd. Ceir engrheifftiau o arfer dda mewn adroddiad 'Cymryd Rhan' (2008, Estyn) sy'n egluro sut mae ysgolion yn annog rhieni i gymryd diddordeb ac arweiniad yn addysg eu plant.

Credir bod Llywodraeth Cymru (2010) yn adnabod pwysigrwydd hunan hyder yn ogystal. Cyflwyna Llywodraeth Cymru (2010) bod gwasanaethau statudol er lles emosiynol disgyblion ar gael i weithio mewn partneriaeth gyda rhieni a theuluoedd estynedig. Nodwyd Llywodraeth Cymru (2010) taw un o fanteision rhieni'n cydweithio gyda'i phlant ydy datblygu hunan hyder hwy yn y cartref, ac o ganlyniad bydd presenoldeb ac efallai ymddygiad yn gwella yn yr ysgol. Pwysleisia Hallam et al. (2004) bod rôl rhieni yn allweddol er mwyn gwella ymddygiad a phresenoldeb eu plant mewn ysgolion, oherwydd y dylanwad positif gall rhieni cael ar eu plant. Felly, mae'r effaith o'r agweddau system Ficro Bronfenbrenner gallu cydweithio i greu effaith positif ar ddisgyblion sydd a'r cyflwr.

2.4 Effaith diagnosis - emosiynol

Dywed American Academy of Pediatrics (2011) bod tueddiad i blant sydd â diagnosis arddangos cyflyrau ychwanegol fel gorbryder ac iselder. Prydera'r Child Mind Institute (Dim Dyddiad) fod dysgwyr ag ADCG yn debygol i fod yn rhwystredig a gorlethedig pan nad fyddant yn gallu cyflawni'r un dasg â'u cyfoedion oherwydd diffyg lefel canolbwyntio. Naturiol ddigon fydd canfod dysgwyr yn dangos iselder a gorbryder pan na fydd yn llwyddo gyda thasgau fel ei gyfoedion a threulia amser yn ceisio deall hyn ei hun (Gaasra et al., 2016:2).

Daw dioni o ddiagnosis felly. Amlygodd GIG Cymru (2016) fod rhieni ac athrawon yn derbyn hyfforddiant i ddysgu sgiliau critigol i reoli ymddygiad mewn ysgol ac yn y cartref o ganlyniad i ddiagnosis. O ganlyniad bydd y bodau dynol a gaiff ddylanwad uniongyrchol yn ymwybodol o'r anawsterau gan fagu hyder mewn dioddefwyr.

Er bod diagnosis yn beth dda er mwyn darganfod a'r cyflwr, mae rhaid ystyried efallai bydd diagnosis yn beth wael i ambell ddisgybl. Cyflwyno Russell et al. (2016) mae risg o ADCG yn cynyddu mewn teuluoedd llai incwm, sy'n arwain tuag perfformiadau is mewn ysgolion. Mynegir y rheswm mae teuluoedd llai incwm ddim rhoi cymorth sy angen i'r plant lwyddo oherwydd mae'r label yn golygu nad ydy'r disgybl gallu canolbwyntio mewn amgylchedd ysgol. Cyfoethoga Russell et al. (2016) mae nifer o lyfryddiaeth i gefnogi plant sydd o deuluoedd llai incwm yn fwy tebygol i gyrraedd canlyniadau is.

2.5 Effaith – diffyg cwsg

Amlygodd Adi-Japha et al. (2011) rwystrau cydamserol wrth ddysgu trwy gydol dydd. Mae nifer o blant ag ADCG yn dioddef o amddifadedd cwsg (Owens et al., 2013). Mae amddifadedd cwsg yn gysylltiedig ag anhwylder hwyliu a nam deallusol (National Sleep Foundation, 2019). Mae niferoedd o blant a ADCG o ganlyniad yn cael trafferth cysgu. Ychwanegodd bod plant yn ymddwyn yn wahanol i oedolion dan amodau diffyg cwsg. Bydd oedolion yn arafu tra bydd plant yn cyflymu heb ddigon o gwsg. Nododd Child Mind Institute (Dim Dyddiad) fod nodweddion ADCG yn gallu ymddangos oherwydd diffyg cwsg. Awgrymir felly y byddai'n fanteisiol i athrawon ystyried y ffactor yma wrth asesu dysgwyr ar gyfer y cyflwr. Amlygodd National Resource Centre (2015) fod dysgwyr ag ADCG deirgwaith mwy tebygol i gael trafferthion cysgu nag eraill.

Noda Baglioni et al. (2016) mae cwsg yn allweddol i'r ymennydd i weithredu'n effeithiol, os nad ydy'r unigolyn cysgu digon, gall hynny effeithio sut mae person yn datrys problemau. Noda Estyn 'Disgwylir i gyflogon geisio datrys problemau a materion yn gysylltiedig â gwaith eu hunain i ddechrau, neu'n anffurfiol gyda'u rheolwr llinell yn gyntaf' (Estyn, 2018:1). Gwelir bod Estyn yn edrych am sgiliau datrys problemau mewn ysgol, sy'n golygu mae disgyblion sydd ag ADCG mewn anfantais os ydy'r disgyblion diffyg cysgu.

Amlyga Sangal et al. (2006) gweinyddwch Methylphenidate neu Ritalin er mwyn i blant sydd ag ADCG canolbwyntio ar dasgau, a hefyd bydd llai o angen cwsg ar y disgyblion. Er efallai wir, mynegir na ydy'n naturiol i blant cael llai o gwsg. Noda BUPA (2018) mae cwsg yn datblygu'r system imiwnedd ac yn cadw germau i ffwrdd. Credir bod diffyg cwsg yn sicr mynd i effeithio presenoldeb disgyblion a'r cyflwr mewn ysgolion, os nad ydy'r system imiwnedd yn cael amser i ddatblygu mewn cwsg.

2.6 Effaith – Iechyd

Credir bod ADCG yn effeithio iechyd corfforol a seicolegol dysgwyr sy'n dioddef o'r cyflwr. Noda ADHD Institute (Dim Dyddiad) bod cysylltiad rhwng ansawdd bywyd unigolyn sydd a'r cyflwr a pherthnasau cymdeithasol tu hwnt i'r ysgol. Mynegir yn seicolegol mae'n dipyn o her i berson sydd ag ADCG cymdeithasu ar ôl gadael ysgol. Ychwanega ADHD Institue bod cysylltiad arall rhwng plant sy'n dioddef gyda swyddi llai cyflog. Gwelir hyn yn effeithio iechyd meddyliol disgyblion wrth iddyn nhw fynd trwy ysgol.

Nodir bod iechyd corfforol yn cael i effeithio'n negyddol gydag ambell disgybl. Cyflwynna ADHD Collective (2017) bod gormod o wybodaeth a syniadau yn yr ymenydd, a methu dadansoddi'r wybodaeth, yn arwain tuag at straen ar yr ymenydd sy'n achosi cur pennau. Daw poen corfforol i ambell i berson sydd a'r cyflwr, mynegir hynny'n peth anffodus i ddisgyblion dioddef. Yn ogystal, gwelir gordewdra plant yn risg iechyd enfawr, yn enwedig plant sydd ag ADCG (Chen et al., 2012). Credir bod gordewdra yn bryder i bob plentyn dros y blynyddoedd diwethaf, ond mae'r plant a'r cyflwr mewn mwy o risg oherwydd y nodweddion y cyflwr. Noda Güngör et al. (2016) oherwydd y natur y cyflwr, mae dioddefwyr yn debygol i ddatblygu arferiadau bwyta byrbwyll sy'n achosi gordewdra. Mynegir bod iechyd corfforol gwael yn sicr effeithio meddalwedd disgyblion sydd a'r cyflwr, felly mae'r ddau yn mynd llaw yn llaw.

Er nodir pethau negyddol ymwneud ac iechyd, mae ymchwil sy'n cefnogi gall ADCG a Amlyga Den Heijer et al. (2016) mae datblygiad corfforol wedi defnyddio'n effeithiol er mwyn cadw rheolaeth ar symptomau ADCG. Gwelir hyn o ddefnydd i athrawon a rhieni er mwyn gwella iechyd corfforol a meddyliol. Ychwanega Field (2012) bod gweithgareddau corfforol yn datblygu ffitrwydd, tyfiant a dwysedd asgwrn. Ychwanegir yr manteision yma tuag at gweithgareddau sy'n defnyddio egni'r disgyblion sydd a'r cyflwr pan yn ymddangos gorfywiogrwydd.

2.7 Darpariaethau ar gyfer disgyblion sydd ag ADCG

Wrth ddyfodiad cwricwlwm newydd 2022 Dyfodol Llwyddiannus rhoddwyd pwyslais ar yr angen i gynllunio cwricwlwm sydd yn galluogi plant i fedru mynegi'n greadigol. Awgryma Yr Athro Donaldson (2015) bydd dyletswydd i ysgolion ddarparu Cwricwlwm sy'n galluogi rhan fwyaf o'r plant i gyrraedd neu fynd heibio Cam Gynnydd. Pwysleisir yr eirfa defnyddiwyd Yr Athro Donaldson, cyfeiria tuag at yr 'rhan fwyaf' sy'n argymhell bydd disgyblion efallai sydd ag ADCG yn dioddef yn y Cwricwlwm cyflwynwyd. Ychwanegwyd Donaldson (2015) bod angen mwy o sylw ar uwch sgiliau fel creadigrwydd. Dadleuir bydd hynny'n anoddach i blant sydd a'r cyflwr oherwydd y rhwystrau meddyliol plant sydd ag ADCG. Hefyd efallai bydd plant a'r cyflwr ddim yn y 'rhan fwyaf' pan mae'r dyletswyddau yn dod i'r fantol yn 2022. Amlyga Swyddfa Archwilio Cymru (2010) bod

ysgolion yn darparu addysg o'r radd flaenaf a'i bod ar gael i bawb. Credir hynny'n synnwyr cyffredin ac yn wirioneddol ddefnyddiol i ddisgyblion sydd ADCG a'i rhieni. Pan ystyrir darpariaethau sydd ar gael mewn unedau arbennig, mae cyfleoedd yn dda iawn i blant sydd a'r cyflwr cael y cymorth i ffynnu mewn ysgolion prif ffrwd. Amlyga Hyperactivity Attention Deficit Disorder Ireland (HADD) (Dim Dyddiad) bod Cynlluniau Dysgu Unigol yn allweddol mewn ysgolion arbennig a pan mae'r disgybl yn Prif Ffrwd. Gwelir HADD ei lleoli yn Iwerddon, felly mae gwledydd yn dechrau sylweddoli darpariaethau sy allu trosglwyddo i ddefnyddio mewn ysgolion prif ffrwd. Amlyga GIG (2013) dylai ysgolion cael hyfforddiant sut i ddarparu strategaethau ac adnoddau i ddatblygu'r synhwyrâu, bydd hynny'n galluogi staff i gefnogi plant sydd â chyflyrau fel ADCG. Mynegir bod GIG (2013) yn cyfeirio at gylched synhwyrdd, storïau synhwyrdd, mathemateg synhwyrdd a.y.b. Does dim amheuaeth mae darpariaeth yma'n cael effaith cadarnhaol i blant gyda'r cyflwr ac byddai mwy o blant yn elwa petai mwy o ysgolion prif ffrwd yn weithredu'r mathau yma o ddarpariaethau.

Yn ogystal, mae'r amgylcheddau yn allweddol er mwyn i'r plant sydd ag ADCG cael addysg o safon mewn ysgolion prif ffrwd. Noda GIG (2013) mai angen ystyried amgylcheddoedd sy'n annog dysgu trwy'r synhwyrâu, fel lefelau sain tawel, golau naturiol a lleihau annibendod. Ystyrir mai dyma'r math o amgylchedd sydd orau i ddisgyblion sydd â ADCG er mwyn canolbwyntio. Amlyga Schwiebert et al. (2011) bod angen annog mwy o staff yn gyffredinol i ddarparu amgylchedd cefnogol ar gyfer plant ag ADCG sydd mewn ysgolion prif ffrwd. Credir bod amgylchedd cefnogol yn cynnwys staff sy'n deall beth sydd angen ar y plant ac yn gyfarwydd â'r ddarpariaeth sydd angen.

Pennod 3 – Methodoleg

3.1 Dulliau casglu gwybodaeth a rhesymeg/ cyfiawnhad

Mae'n holl bwysig i roi defnydd i fwy nag un dull ymchwilio er mwyn cael ehangder i'r prosiect. Dywed Onwegbuzie a Leech (2007) mae'n bwysig i fyfyrwyr gwerthfawrogi gwahanol fathau o ymchwil er mwyn datblygu mewn i ymchwilwyr pragmatig. Yn ogystal, bydd gwahanol ddulliau ymchwil yn annog dyfnder i'r ymchwil er mwyn darganfod a'r wybodaeth ddefnyddiol i gynnwys yn y prosiect. Yn obeithiol, hoffir dod o hyd a gwybodaeth sy'n galluogi ffurfio ymateb rhesymegol i gwestiwn canolog y prosiect.

Ym mhennod 1, nodais ddulliau defnyddiwyd yn y prosiect, weithredir cyfweiliadau, holiaduron ac arsylwadau er mwyn cael casgliad o wybodaeth fwyaf defnyddiol i'r cwestiwn penodol. Dechreuais drwy arsylwi ar 2 uned arbennig, wedyn gyfweld a'r athrawon o'r ysgolion. Teimlais bydd yr arsylwadau yn ddefnyddiol cyn cyfweiliadau oherwydd mynegaf bydd cyfweiliadau yn dylanwadu fy meirniadaeth bersonol. Ychwanegir byddai cyfweiliadau yn atgyfnerthu datganiadau personol oherwydd mae athrawon yn gyfarwydd a chynnal ac ymateb i ymweliadau yn onest ac yn drylwyr, mae ambell i ymateb i holiadur yn llai personol ac efallai annisgwylidwy. Cyfoethoga hyn gan Akbayrak (2000) mae cyfweiliad yn drafodaeth sy'n cael ei rheoli gan y cyfwelydd, lle mae holiaduron yn agored i ymatebion gwahanol y cyfranogwyr. Gan ystyried hyn, efallai bydd mwy o effeithiolrwydd o'r ymweliadau o ran gwreiddioldeb na'r holiaduron i ffurfio darlun athrawon am y testun. Yn ogystal, bydd yna ddefnydd i holiaduron i gefnogi datganiadau'r athrawon a'r ymchwilydd.

Gan ystyried yr amser treuliodd yr athrawon i ateb cwestiynau, gall dadlau bod y dull yma'n treulio gormod yr amser. Cefnogwyd gan Evalued (2011) gwelwyd cyfweiliadau yn cymryd amser i gynnal ac i ddadansoddi'r wybodaeth. Cam nesaf fe ddarperais holiadur [atodiad 2] i athrawon prif ffrwd, ac athrawon o unedau arbennig. Gwelir yn holl bwysig i gael persbectifau'r ddwy ffrwd er mwyn cael gwybodaeth ddefnyddiol i'r astudiaeth ymchwil. Mae'n bwysig nodi, defnyddir yr un cwestiynau i'r cyfweiliadau a'r holiaduron - roedd y fformat ychydig yn wahanol. Y peth gwahanol i'r cyfweiliadau oedd rhaid eu trefnu o flaen llaw, roedd yr holiadur yn rhywbeth gallai'r athrawon i lenwi pan oedd yn gyfleus i wneud hynny. Ystyrir bywydau prysur athrawon, felly teimles y defnydd o holiaduron a hefyd ar lwyfan electronig yn rhoi rhyddid i athrawon cyflawni'r holiadur yn eu hamser hunain. Cyfoethoga Phellas et al. (2012) y farn yma wrth nodi bod holiaduron yn ddefnyddiol pan mae angen amser ar gyfweleion i gasglu gwybodaeth neu ystyried ymatebion.

O ran disgyblion, nad oedd yn addas i gyfweld a'r plant o'r unedau arbennig, felly nes i gyfweld a'r athrawes dosbarth [atodiad 3]. Rhoddodd y cyfweiliad a'r athrawes dosbarth mwy o fewnwelediad i beth ydy'r darpariaethau sy ar gael i'r disgyblion yn y ffrwd arbennig. Gwelir ymatebion o ddwy athrawes ysgolion arbennig yn ddefnyddiol i athrawon ysgolion prif ffrwd er mwyn darparu ar eu cyfer plant sydd ag ADCG. Er hynny, roedd rhwystrau wrth geisio cael trafodaeth gyda phlant ifanc mewn y ddwy ffrwd am ddarpariaethau ar eu cyfer. Mynega Punch (2009) mewn rai sefyllfaoedd, mae plant a thueddiad yn dweud beth mae'r ymchwilydd eisiau

clywed. Meddylir bod hynny'n wir i raddau yn y sefyllfa yma, bydd cyfweiliadau i blant gyda chyflwr soffistigedig ddim mor ddefnyddiol mewn ambell i brosiect. Mae'n bosib i blant gwneud y beth sydd angen er mwyn cael canmoliaeth am eu hatebion.

Meddylir bod cyfweiliadau a holiaduron yn cael ei chyflawni gan athrawon yn adlewyrchiad beirniadaeth bersonol a gonest. Amlyga Petty (2006) mae niferoedd o strategaethau sy'n gallu gwella elfennau o ymchwil ar gyfer ddisgyblion, bydd rhaid edrych am y strategaethau mwyaf effeithiol i'r testun. Mynegir bod Petty'n cyfeirio tuag at gydweithrediad rhwng athrawon er mwyn darganfod beth sy'n effeithiol i ymchwil penodol.

Yn ystod fy mhrofiadau dewisol mewn uned arbennig, roeddwn yn ffodus i arsylwi ar ystod o ddarpariaethau addas ar gyfer disgyblion ag ADCG. Ysgrifennais nodiadau dros y pythefnos yn yr uned [atodiad 4] ar ddiwedd dyddiau penodol, gan wneud sylwadau ar ddarpariaethau sydd ar gael i'r plant. Mynegir bod y dull yma o gasglu data yn effeithiol i raddau. Diffinia Angrosino (2007) ethnography ydy'r math o ymchwil lle mae'r ymchwilydd yn edrych am batrymau cyffredin mewn sefyllfaoedd arsylwi. Credir dyna'r dull wnes i ymdopi er mwyn darganfod braslun o'r darpariaethau yn yr ysgolion arsylwyd.

3.2 Moeseg

Ystyrir y cyfrifoldebau moesegol sy'n gysylltiedig â'r broses pan cynnal prosiect ymchwil hwn, gweler ffurflen moeseg y brifysgol [atodiad 5]. Er mwyn sicrhau fy mod yn ymddwyn yn gywir, yn ddiogel ac yn unol gyda chanllawiau British Education Research Association (BERA), roedd angen cadw canllawiau pwysig yn y cof. Trwy ddangos dealltwriaeth ac ystyriaeth o ganllawiau BERA gobeithiaf gynhyrchu ymchwil o safon ac yn dilyn y gofynnion : "Researchers should aim to be open and honest with participants and other stakeholders, avoiding non-disclosure" (BERA, 2018:16).

Yn gyntaf, derbyniais ganiatâd oddi wrth yr ysgolion a gyfrannodd tuag at y cyfweiliadau a'r holiaduron. O ran y disgyblion, nes i sicrhau fy mod yn derbyn cadarnhad gan yr unedau arbennig fy mod yn gallu arsylwi a gwneud nodiadau o ddisgyblion yr ysgolion. Yn ogystal, mae'r cynlluniau datblygu unigol ces i o'r ysgol ar brofiadau dewisol, does dim enwau na unrhyw gysylltiad i'r disgybl sy'n unol a chanllawiau BERA ynghylch diogelwch a chyfrinachedd. Yn olaf, esboniais i'r disgyblion bwriad yr arsylwadau, ac roeddwn yn falch iawn gyda'u hymrwymiad a'u brwdfrydedd trwy gydol y broses.

3.3 Cyfyngiadau'r dulliau ymchwil

Cyfeiriwyd ati uchod, roedd cyfweiliadau ddisgyblion ddim yn opsiwn ar fy mhrofiad dewisol oherwydd dymuniadau'r athrawes yr uned arbennig. Yn ogystal â hynny, pan ddaeth yr amser i arsylwi'r disgyblion nid oeddwn wedi bod yn yr ysgol am gyfnod hir, felly teimlais fwyaf hyderus i arsylwi a chwestiynu ar ôl adeiladu perthynas gyda'r staff addysgol.

Danfona holiaduron allan i 10 ysgol leol i gyflawni. Roeddwn yn hapus i gael 8 ymateb o'r ysgolion prif ffrwd ac unedau arbennig sef 80% o'r cyfranogwyr yn ymateb i'r holiadur ymchwil. Gan ystyried amserlennu prysur athrawon, rwy'n ddiolchgar dros ben am yr ymatebion diddorol ces i oddi wrth yr athrawon. Efallai byddai'n darparu'r holiadur ar gyfryngau cymdeithasol i efallai cael mwy o ymatebion i gynhyrchu mwy o sampl. Ar y llaw arall, mae'r defnydd o gyfryngau cymdeithasol yn cynnig elfen o risg. Noda Norton (Dim Dyddiad) un o'r dulliau hacio poblogaidd ydy 'Phishing' lle mae pobl yn ail cyfeirio lincs ar gyfryngau cymdeithasol. Meddylir dyna reswm nes i ddim weithredi'r holiadur ar gyfryngau cymdeithasol. Yn ogystal, os oedd opsiwn i gyfweld a disgyblion, byddai'n sicr wedi cyfweld a phlant sydd ar gyflwr er mwyn cael tystiolaeth llaw gyntaf.

Pennod 4: Canlyniadau a Thrafodaeth

O fewn y bennod hon, trafodir canlyniadau'r ymchwil cynradd yn ogystal â'i gysylltu efo ymchwil eilaidd, gan gynnwys yr hyn a ddarganfuwyd yn yr ail bennod. Pwysleisiodd Cochran-Smith et al. (2016) fod llawer o ddarpariaethau wedi eu cyflwyno ym myd addysg i gefnogi'r disgyblion sy'n meddu'r cyflwr. Yn dilyn yr ymchwil o lenyddiaeth ac ymchwil personol byddwn yn herio'r meddylfryd yma.

4.1 – Cyfweiliad – Athrawes Uned Arbennig

Cyfweilwyd ag athrawes o Uned Arbennig gweler [atodiad 3].

Gofynnwyd i'r athrawes pa ddarpariaethau oedd ar gael i'r ysgol, atebwyd yr athrawes bod nifer o ddarpariaethau perthnasol ar gael mewn lleoliad uned arbennig. Yn ogystal mae'r athrawon yn gwybod sut i adnabod a helpu disgyblion sydd ag ADCG. Yn ôl datganiad Salamanca UNESCO (1994) y nod ydy cynnal darpariaeth ar gyfer pob disgybl mewn ysgolion prif ffrwd. Ugain mlynedd ymlaen, nodu Ofsted (2004) bod nifer o anghyfartaledd ac anhrefn ymysg darpariaethau mewn ysgolion. Mae ansicrwydd ysgolion prif ffrwd i ddarparu addysg yn effeithiol ar gyfer plant sydd ag ADCG yn achosi'r disgyblion hynny i ddioddef o ganlyniad. Darganfuwyd o'r cyfweiliad mae pryderon athrawon unedau arbennig oedd ynglŷn â diffyg dealltwriaeth athrawon prif ffrwd tuag at gyflwr ADCG yn gyffredinol a sut i wneud defnydd o ddarpariaethau. O safbwynt athro prif ffrwd, credwyd ei fod yn naïf i gredu bod darpariaethau perthnasol ar gael i gefnogi plant sydd ag ADCG mewn ysgolion prif ffrwd.

Nodwyd yn yr ail bennod, bod Sangal et al. (2018) yn annog y dosbarthiad o Ritalin er mwyn i'r disgyblion canolbwyntio'n fwy effeithiol a bod hyn yn modd mwy cyfleus i ysgolion i ymateb i anghenion y disgyblion. Amlyga rhaglen ar ITV (2018) yn sgîl astudiaethau, dylid dosbarthu Ritalin yn fwy aml ym Mhrydain Fawr. Er hynny, o'r cyfweiliad gyda'r athrawes, credwyd bod y meddyginiaethau yn medru effeithio ar bersonoliaeth y plentyn. Nodwyd bod disgyblion yn fwy debygol o gwblhau tasgiau a.y.b. pan yn cymryd meddyginiaethau, ond byddant yn gweld hi'n anodd i gyfathrebu'n naturiol oherwydd byddai'r plant yn canolbwyntio ar y dasg yn unig. Felly mae'r dasg, fel rhan o'r ddarpariaeth, yn medru cael effaith cadarnhaol / negyddol ar y dysgwyr, ond hefyd, mae'r defnydd o feddyginiaethau fel rhan o'r ddarpariaeth yn medru cael effaith cadarnhaol a negyddol ar y disgyblion.

Hefyd o fewn y cyfweiliad efo'r athrawes, gofynnwyd a'r oedd hi'n hapus gyda'r ansawdd o ddarpariaethau mewn ysgolion prif ffrwd leol. Atebwyd, 'mae plant sy allu dysgu mewn prif ffrwd dal yn yr uned, felly mae rhywbeth o'i le yn ysgolion lleol'. Ehangwyd yr athrawes drwy ddweud oherwydd nad ydy athrawon prif ffrwd yn ymweld digon a phlant sydd a'r cyflwr, mae'r wlad yn parhau i gam ddiagnosis. Cyfoethoga'r barn yma gan ITV (2018) "many British children with the

condition were falling below the diagnostic radar and not getting the help they need.” Mynegir bod hynny’n digwydd oherwydd nad ydy’r hyfforddiant cywir yn cael eu darpar i athrawon. Noda ADHD Foundation (2017) bod dros hanner o athrawon ddim wedi cael eu hyfforddi er mwyn addysgu plant a phobl ifanc sydd ag ADCG. Gwelir datganiad ADHD Foundation (2017) yn atgyfnerthu pryderon yr athrawes o’r uned arbennig. Credir y ffordd i wneud darpariaethau yn berthnasol ydy cael athrawon yn gyfarwydd â’r adnoddau ar technegau dysgu cyn i weithredu mewn ysgolion. Noda National Association of Special Educational Needs (NASEN) (2017) mae angen mwy o ddatblygiad proffesiynol er mwyn i ddarpariaethau effeithiol cael ei osod i blant sydd ag ADCG. Cwestiynir effeithiolrwydd hyfforddiant i athrawon ac mae ibid (2017) yn gofyn am yr angen am fwy o ddatblygiad proffesiynol mewn ysgolion. Er hyn, yn 2009 cyflwynodd Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD) bod, ar gyfartaledd, 89% o athrawon yn cymryd rhan mewn datblygiad proffesiynol. Felly os ydy’r niferoedd mor uchel o ran athrawon sy’n cymryd rhan yn datblygiad proffesiynol, pam mae pryderon yn bodoli o hyd e.e. ymateb yr athrawes yng nghyfweliad (gweler atodiad 3) gyda’i phryderon dros ddiffyg cymorth mewn ysgolion prif ffrwd i ddisgyblion ag ADCG (ADHD Foundation, 2017:2).

4.2 – Ymatebion yr holiaduron

Gwelir yr ymatebion o’r holiaduron yn hollol ddiddorol ynglŷn ar ddarpariaethau a sut mae ysgolion gwahanol yn rhannu beirniadaeth am ADCG. Gweler [atodiad 2] gofynnaf mewn cwestiwn 7 i’r athrawon beth mewn ei barnau nhw sy’n effeithiol i blentyn ag ADCG. Gweler yr ymatebion yn amrywio rhwng meddyginiaethau, amgylchedd cynhwysol a chymysgedd o’r ddau. Amlyga Good Schools Guide (Dim Dyddiad) heriau sydd o blaen athrawon, pan mae’r disgyblion yn orfywiog a disylw, mae’r plant a thueddu camymddwyn a methu canolbwyntio.

i) Meddyginiaeth

Mynegir hynny’n heriau sy’n ymddangos mewn amgylchedd prif ffrwd, a gwelir meddyginiaethau’r dull cyflym er mwyn cadw rheolaeth. Cydbwysedd yw’r thema o’r wybodaeth o’r holiaduron. Creda Brisenden (1986) bod model meddygol yn ei ymdopi er mwyn rheoli ymddygiaeth yr unigolyn mewn dosbarth prif ffrwd. Credir y model yn boblogaidd mewn ysgolion prif ffrwd oherwydd gwelwyd bod meddyginiaethau yn dueddol i helpu rheoli ymdagwedd disgyblion sydd a’r cyflwr. Yn ogystal, mynegir dau gyfranogwr yr holiadur bod angen meddyginiaethau er mwyn iddynt medru ymdopi ag model cymdeithasol hefyd. Diffinia Foundation for People with Learning Disabilities (2019:1) “The social model of disability proposes that what makes someone disabled is not their medical condition, but the attitudes and structures of society”. Ychwanega Ibid (2019) dylai bobl sydd ag anghenion byw yn hygyrch er mwyn atal gwaharddiad a rhwystr. Mynegir dylai bob unigolyn teimlo’n gartrefol mewn unrhyw amgylchedd. Cyflwyno hynny gan Anabledd Cymru (Dim Dyddiad) mae’r mudiad yn bodoli er mwyn brwydro am hawliau, cydraddoldeb ac annibyniaeth o gyd

o bobl anabl mewn Cymru. Credir angen i ysgolion prif ffrwd ystyried modelau meddygol a cymdeithasol pan dewis ddarpariaethau effeithiol ac addas sy'n unigryw i'r ysgol.

ii) Tasgau

Darganfuwyd mewn cwestiwn 9 bod gyd o'r cyfranogwyr wedi argymhell bod angen i blant a'r cyflwr bod allan yn y gymuned. Gwelir hynny'n ddiddorol. Amlyga Healthychildren.org (2015) bod dioddefwyr gallu datblygu problemau gydol oes a methu cadw swyddi os nad ydy'r unigolion yn gyfarwydd tu hwnt i'r ysgol. Credir bod llawer o gyfrifoldeb gofalu am ddisgyblion sydd a'r cyflwr allan yn y gymuned. Dywed Steele et al. (2010) oherwydd eu natur, mae plant sydd ag ADCG yn creu trafferthion ar ymweliadau addysgol ac allan yn y gymuned. Credir bod Steele yn cyfeirio at orfywiogrwydd disgyblion ag ADCG yn anodd rheoli i athrawon allan yn y gymuned. Weithredir yr uned arsylwir darpariaeth lle oedd disgyblion ag ADCG helpu mewn archfarchnad er mwyn datblygu sgiliau bywyd. Felly mae'r plant sydd ag ADCG yn cael cyfle allan yn y gymuned wrth i'r uned cydweithio a'r archfarchnad er lles y disgyblion. Amlyga Estyn (2015) mae disgyblion o Ysgol Hen Felin yn helpu rhedeg siop yn y gymuned 1 dydd yr wythnos. Felly mae arfer dda o unedau yn creu darpariaethau ar gyfer plant sydd ag ADCG allan yn y gymuned. Cynigwyd Estyn ddim arfer da tebyg seiliedig ac ysgolion prif ffrwd. Amlyga Bowring-Carr et al. (2000) 'We should abolish the barriers of which separate education from all those activities that make up adult living'. Meddyliar Bowring-Carr yn llygaid ei lle, gwelir sgiliau byw yn allweddol ar gyfer datblygiad disgyblion sydd ag ADCG, ac yn beth gall ysgolion ei ddarpar.

Cwestiynaf mewn cwestiwn 10 am yr ymyraethau mae'r ysgolion yn ddarpar ar gyfer y plant sydd ag ADCG. Argymhella'r cyfranogwyr 'Sensory Circuits', therapi cerddorol a rhyngweithiad arddwys. Cyflwyna GIG (2013) bydd rhaglen synhwyraidd ddyddiol yn paratoi disgyblion cyn tasgau, mae'r rhaglenni yn annog canolbwyntio wrth i'r ymennydd paratoi am sesiwn dysgu. Yn dilyn blaen o drafodaeth pennod llenyddiaeth 2.5 gwelir tystiolaeth yn ôl yr ymchwil bod ysgolion arbennig yn gallu darparu ar gyfer y diffyg cwsg. Gwelir diffyg cwsg yn ffactor enfawr, pan fydd angen plant a'r cyflwr canolbwyntio, felly mae'r rhaglenni sonnir GIG yn beth gall ysgolion prif ffrwd ceisio ddarpar yn effeithiol.

iii) Ddarpariaeth Gweledol a Arbennig

Amlyga Ahmann et al. (2017) bod treulio amser gyda disgyblion i wella ymddygiad yn y cartref ac ysgolion yn ogystal â chynnig meddyginiaethau. Credir o'r ymatebion sylw ydy'r peth sy'n cael i bwysleisio yn gyson. Darganfuwyd o'n hamser mewn uned arbennig, mae'r hyblygrwydd i gael ar gyfer y disgyblion o ran sesiynau dysgu. Dywed Maras a Aveling (2006) bod lluniau i gynrychioli gweithgareddau yn ddefnyddiol i ddisgyblion sydd ag ADCG wrth iddyn nhw baratoi eu hunain am y gweithgaredd nesaf. Gwelaf y dull cael ei ddarparu yn yr uned arbennig ar fy mhrofiad dewisol. Oherwydd patrymau cysgu anghyson y plant sydd ag ADCG mae'r athrawon yn addasu sesiynau pan

mae'r disgyblion yn weithgar. Amlyga Owens et al. (2014) bod dechreuadau cynnar yn effeithio ar gwsg disgyblion. Meddylir hynny'n hollol wir i blant sydd a'r cyflwr oherwydd mae'n anoddach gyda'r meddyginiaethau Ritalin [Adran 2.5] i blant cael cwsg digonol heb yr her ychwanegol o ddechreuadau cynnar. Mynegir darpariaeth hyn yn effeithiol oherwydd mae'n cynnig gwell cynnydd gan sicrhau bod dysgu yn digwydd pan mae'r disgyblion yn fwy gwyliadwrs.

Mynegir oherwydd yr arbenigedd a'r hyblygrwydd a geir o fewn unedau arbennig bod darpariaethau ar gyfer plant sydd ag ADCG yn llawer mwy perthnasol i'r unigolyn. Anghytunir Cunningham a Allington (1994) "special programs, special teachers, and segregated instructional programs simply cannot match the effects of high-quality classroom instruction". Gwelir mynegiad Cunningham a Allington (1994) yn ddiddorol, oherwydd anelwyd yr awduron at amgylchedd cynhwysol fel nod datganiad Salamanca yr un flwyddyn. Argymhellir oherwydd pwyslais cynhwysiant y datganiad Salamanca, fe wnaeth hynny dylanwadu'r awduron. Gwelir unedau arbennig yn bodoli heddiw oherwydd mae dal lle i ddarpariaethau arbennig sy'n cyfoethogi dysgu'r plant sydd a'r cyflwr ac anghenion eraill. Amlyga Kauffman et al. (2018) bod mwyafrif o ddisgyblion sydd ag anabledd deallusol angen addysg arbennig. Pwysleisir bod pob un disgybl sydd ag ADCG yn wahanol ac mae yna le iddyn nhw, mewn unedau arbennig ac ysgolion prif ffrwd. Gwelir y darpariaethau mewn unedau yn fwy effeithiol oherwydd arbenigedd y staff a'r darpariaethau oherwydd achosion mwy dwys. Cyfoethoga Kauffman et al. (2018) does neb yn gwybod sut i wellhau anableddau, felly mae angen darpariaethau ar eu cyfer er mwyn gweld cynnydd mwyaf phosibl ar gyfer disgyblion. Mae hyn yn bwynt pwysig, oherwydd mae cyflyrau fel ADCG ddim yn diflannu, felly mae addysg arbennig yna i roi cyfleoedd mwyaf posibl i ambell disgybl.

iv) Allu athrawon i greu ddarpariaethau

Dywed Corff Ddeddfwriaeth y Deyrnas Unedig (2005) "In mainstream school classrooms, every teacher is nowadays expected to be a teacher of children with special educational needs." Cwestiynir os ydy hynny'n wir? Yn ôl ymatebion cwestiwn 11 o'r holiadur roedd 7 allan o 8 cyfranogwyr yn argymhell bod angen mwy o hyfforddiant. Felly, dydy'r llywodraeth ddim yn cynnig hyfforddiant perthnasol i ysgolion, os ydy'r staff yn gofyn am fwy hyfforddiant am y cyflwr. Amlyga Ibid (2005) gwelwyd ysgolion prif ffrwd ddim yn 'ADHD friendly', gall hyd yn oed dweud mai'r ysgolion yn amgylchedd gelyniaethus i blant sydd ag ADCG. Gwelir beth ofynnwyd y senedd fach yn annheg, i erfyn athrawon addysgu plant sydd ag ADCG mewn amgylchedd sy ddim yn berthnasol. Cydymdeimlir gyda'r athrawon sydd am wneud y gorau i ddisgyblion mewn amgylchedd prif ffrwd ond yn rhwystro cynnydd plant sydd ag ADCG. Disgrifiwyd Grigg (2010) mae athrawon yn byw mewn ofn o system lle mae beirniadaeth o gonsortia, cyfoedion a bas data, er nad ydy'n glir beth sy'n erfyn o'r ysgol. Cytunir a Grigg, oherwydd mae elfen o ofn fethiant gydag athrawon ynglŷn â'r

disgyblion. Mynegir bod y sefyllfa yn anoddach pan nad ydy ddarpariaeth effeithiol a perthnasol ar law i ysgolion prif ffrwd. Cyflwyna Estyn (2008)

“Nid oes unrhyw ymchwil yng Nghymru i ansawdd y ddarpariaeth ar gyfer dysgwyr 5-16 oed sydd ag anawsterau dysgu cymedrol ac yn cael eu haddysgu mewn canolfannau adnoddau un pwrpas sydd ynghlwm wrth ysgolion prif ffrwd.”

Mae’n bryder os ydy’r consortia sy’n safoni ysgolion yng Nghymru ddim wedi ymchwilio llawer mewn i ddarpariaethau sy’n ynghlwm a ysgolion prif ffrwd. Gwelir athrawon yn gofyn am fwy o hyfforddiant, wedyn noda Estyn does dim cydweithrediad rhwng canolfannau adnoddau ac ysgolion prif ffrwd. Mynegir bod canolfannau adnoddau yn ddefnyddiol tu hwnt ar gyfer ddarpariaeth i ddisgyblion ag ADCG, ond does dim llawer o gydweithio gydag ysgolion prif ffrwd. Pwysleisir faint o gydweithrediad sydd angen i wella safonau ddarpariaethau mewn ysgolion prif ffrwd ac unedau arbennig er lles y disgyblion ag ADCG.

Pennod 5 – Casgliad

5.1 Adlewyrchu ar fwriad yr ymchwil

Y prif nod wrth gynnal y prosiect ymchwil hwn oedd darganfod os oedd ddarpariaethau ar gael i ddisgyblion ag ADCG. Bwriadwyd astudio'r cysylltiadau a gwahaniaethau a fodolir rhwng unedau arbennig ac ysgolion prif ffrwd o ran darpariaethau sy'n berthnasol ac effeithiol i'r disgyblion.

5.2 Prif Ganfyddiadau

Un o'r pwyntiau mwyaf arwyddocaol sy'n deillio o'r astudiaeth hon yw'r gwahaniaeth mewn safon o ddarpariaethau rhwng unedau arbennig ac ysgolion prif ffrwd. Gwelwyd unedau arbennig yn pryderu tipyn dros hyfforddiant sy'n ei gynnal mewn ysgolion prif ffrwd. Adnabuwyd bod angen gwella ansawdd ddarpariaethau mewn ysgolion prif ffrwd.

Darganfuwyd er bod rhwystrau allanol i blant sydd a'r cyflwr ynglŷn â darpariaethau, gwelir rhwystrau mewn addysg disgyblion sydd ag ADCG mewn eu hymennydd sy'n creu heriau i athrawon. Er bod lle i wella darpariaeth mewn ysgolion, dydy'r darpariaethau fe all weithredu yn sicr i weithio. Ystyrir pwysigrwydd creu amgylchedd sy'n galluogi plant a'r cyflwr i ddysgu mor gorau phosib. Amlyga Segal a Smith (2018) bod dealltwriaeth gadarn o ADCG a'r effaith y cyflwr yn y dosbarth, ydy'r cam gyntaf i gefnogi disgyblion mewn ysgolion prif ffrwd. Felly os nad oes dealltwriaeth gyda'r staff yr ysgol, bydd y darpariaethau ddim yn effeithiol.

Canfyddiad arall darddwyd o'r gwaith ymchwil yw'r potensial i ysgolion prif ffrwd ymdopi a strategaethau a darpariaethau unedau arbennig. Gwelir diffyg cydweithrediad rhwng y ddau yn beth gall gwella yn gyflym os ydy ysgolion yn adnabod pa mor ddefnyddiol ydy dealltwriaeth unedau arbennig am y cyflwr. Bellach, gellir ystyried gwellhad effeithiolrwydd athrawon prif ffrwd pan cynnal hyfforddiant ar gyfer adnabod y cyflwr a sut mae'n effeithio dosbarth.

5.3 – Awgrymiadau ar gyfer ymchwil pellach

Cynhyrchwyd canlyniadau positif ar gyfer yr ymchwil, er hynny cydnabuwyd bod nifer o gyfyngiadau i'r astudiaeth. Prif wendid yr ymchwil oedd maent y sampl. Petai mwy o athrawon o'r ddau ochr cyfrannu tuag at y cyfweiliadau a'r holiadur teimlir byddai mwy o weledigaeth gwmpasog i'r canlyniadau.

Yn ogystal, goblygiad amlwg ymarferol pwysig yw'r ffaith mai dim ond tystiolaeth lafar o safbwynt yr athrawon ynglŷn ag ADCG. Argymhellir felly dylid cynnal ymchwil pellach o safbwynt y disgyblion a sut ydyn nhw weld y sefyllfa ddarpariaeth mewn unedau arbennig ac ysgolion prif ffrwd. Cesglir tystiolaeth hynny trwy gyfweiliadau a'u dadansoddi.

5.4 Diwedd glo

Amlyga Du Paul a Stoner (2014) dylai ysgolion prif ffrwd gwneud defnydd o wasanaethau unedau arbennig os ydy'r unigolyn yn cael trafferthion deallusol mewn dosbarth. I gyfateb gyda hyn yw canfyddiadau (Chong a Ng, 2011:176) priodoleddau allweddol i athrawon cefnogi plant ag ADCG ydy amynedd, profiadau, synnwyr hiwmor a hyfforddiant addysg arbennig. I grynhoi, mai angen ysgolion prif ffrwd gwneud tipyn mwy er mwyn darpar ar gyfer plant sydd ag ADCG, gan ystyried Hawliau Plentyn CCUHP a gwneud y gorau phosib ar bob unigolyn. Er bod angen darpariaethau effeithiol a perthnasol, gwelir hyfforddiant ar gyfer athrawon prif ffrwd yn allweddol er mwyn i blant a'r cyflwr cael addysg gyflawn. Er mwyn i bob unigolyn cyrraedd eu potensial, credir bod addysg hyblyg yn hanfodol i gael y gorau allan o blant sydd ag ADCG.

Pennod 6 – Rhestr Gyferiadau

- ADHD Collective (2017) *What does it feel like to have ADHD*. Ar gael yn: <https://www.adhdcollective.com/what-does-it-feel-like-to-have-adhd/> (Darllenwyd: 15 Ebrill 2019).
- ADHD Foundation (2017) *Teachers lack the training to help children with ADHD, new poll finds*. Ar gael yn: <https://www.adhdfoundation.org.uk/wp-content/uploads/2017/10/Teacher-Survey-MHCP-Draft-press-release-14-09-17.pdf> (Darllenwyd: 16 Ebrill 2019).
- ADHD Institute (dim dyddiad) *Burden of ADHD*. Ar gael yn: <https://adhd-institute.com/burden-of-adhd/> (Darllenwyd: 20 Ebrill 2019).
- Adi-Japha, E., Fox, O., & Karni, A. (2011) 'Atypical acquisition and atypical expression of memory consolidation gains in a motor skill in young female adults with ADHD', *Research in Developmental Disabilities*, 32(3), tud. 1011–1020.
- Angrosino, M. (2007). *Doing ethnographic and observational research*. Llundain: Sage Publications Ltd.
- Ahmann, E. (2017) 'Interventions for ADHD in Children and Teens: A Focus on ADHD Coaching', *Pediatric Nursing*, 43(3), tud. 121-131.
- Akbayrak, B. (2000) 'A comparison of two data collecting methods: Interviews and questionnaires', *Hacettepe University Journal of Education*, 18(1), tud. 1-10.
- American Academy of Pediatrics (2011) *ADHD: Clinical Practice Guideline for the Diagnosis, Evaluation, and Treatment of Attention-Deficit/ Hyperactivity Disorder in Children and Adolescents*. Ar gael yn: <https://pediatrics.aappublications.org/content/pediatrics/128/5/1007.full.pdf> (Darllenwyd: 07 Ebrill 2019).
- Anabledd Cymru (Dim dyddiad) *What we do*. Ar gael yn: <https://www.disabilitywales.org/about> (Darllenwyd: 15 Ebrill 2019).
- Swyddfa Archwilio Cymru (2010) *Use of Resources in Special Schools*. Ar gael yn: https://www.audit.wales/system/files/publications/Use_of_Resources_in_Special_Schools_English_2010.pdf (Darllenwyd: 18 Ebrill 2019).
- Baglioni, C., Nanovska, S., Regen, W., Spiegelhalter, K., Feige, B., Nissen, C., Reynolds, C. & Riemann, D. (2016) 'Sleep and mental disorders: A meta-analysis of polysomnographic research', *Psychological Bulletin*, 142(9), tud. 969-990.

- Barkley, R. (2011) *ADHD Lectures Online*. Ar gael yn: <http://www.adhdnetwork.nl/Content/MeetingAttachments/ADHD%207%20-%20Emotion%20in%20ADHD.pdf> (Darllenwyd: 2 Mawrth 2019).
- Bird, N. (2014) 'ADHD drugs review call in Wales from psychologists', *BBC*, 4ydd Ebrill. Ar gael yn: <https://www.bbc.co.uk/news/uk-wales-26858293> (Darllenwyd: 21 Mawrth 2019).
- Bowring-Carr, C., Gelsthorpe, T. & West-Burnham, J. (2000) *Transforming Schools through Community Education*. Coventry: CEDC.
- Brendtro, L. K. (2006) 'The vision of Bronfenbrenner : Adults who are crazy about kids', *Reclaiming Children and Youth*, 15(3), tud. 162-166.
- Brisenden, S. (1986) 'Independent Living and the Medical Model of Disability', *Disability, Handicap and Society*, 1 (2) tud. 173-178.
- British Educational Research Association (2018) *Ethical Guidelines for Educational Research*. Ar gael yn: https://www.bera.ac.uk/wp-content/uploads/2018/06/BERA-Ethical-Guidelines-for-Educational-Research_4thEdn_2018.pdf?noredirect=1 (Darllenwyd: 20 Mawrth 2019).
- Bupa (2018) *9 benefits of a good nights sleep*. Ar gael yn: <https://www.bupa.co.uk/newsroom/ourviews/nine-benefits-good-night-sleep> (Darllenwyd: 14 Ebrill 2019).
- CCUHP (2013) *CCUHP – Hawliau Plant*. Ar gael yn: <https://www.complantcymru.org.uk/ccuhp-hawliau-plant/ccuhp/> (Darllenwyd: 08 Ebrill 2019).
- Centre for Studies on Inclusive Education (2016) *The UNESCO Salamanca Statement*. Ar gael yn: <http://www.csie.org.uk/inclusion/unesco-salamanca.shtml> (Darllenwyd: 17 Mawrth 2019).
- Cochran-Smith, M., Ell, F., Grudnoff, L., Haigh, M., Hill, M. & Ludlow, L. (2016) 'Initial teacher education: What does it take to put equity at the center?' *Teaching and Teacher Education*, 57(1), tud. 67-78.
- Corff Ddeddfwriaeth y Deyrnas Unedig (2005) *Select Committee on Education and Skills Written Evidence*. Ar gael yn: <https://publications.parliament.uk/pa/cm200506/cmselect/cmmeduski/478/478we59.htm> (Darllenwyd: 10 Ebrill 2019).
- Cortese, S. (2012) 'The neurobiology and genetics of Attention-Deficit/Hyperactivity Disorder (ADHD): What every clinician should know', *European Journal of Paediatric Neurology*, 16(5), tud. 422-433.

Cunningham, P. M., & Allington, R. L. (1994) *Classrooms that work: They can all read and write*. New York: HarperCollins.

Chen, A. Kim, S., Houtrow, A. & Newacheck, P. (2012) 'Prevalence of Obesity Among Children With Chronic Conditions', *Obesity*, 18(1), tud. 210-213.

Child Mind Institute (dim dyddiad) *ADHD*. Ar gael yn:

<https://childmind.org/topics/disorders/attention-deficit-hyperactivity-disorder/> (Darllenwyd: 03 Ebrill 2019).

Chong, A. & Ng, K. (2011) 'Perception of what works teachers of students with EBD in mainstream and special schools in Hong Kong', *Emotional & Behavioural Difficulties*, 16(2), tud. 173-188.

Den Heijer, A., Groen, Y., Tucha, L., Fuermaier, A., Koerts, J., Lange, K., Thome, J. & Tucha O. (2016) 'Sweat it out? The effects of physical exercise on cognition and behaviour in children and adults with ADHD: a systematic literature review', *Psychiatry and Preclinical Psychiatric Studies*, 1124(1), tud. 3-26. DOI 10.1007/s00702-016-1593-7.

Donaldson, G. (2015) *Dyfodol Llwyddiannus: Adolygiad Annibynnol o'r Cwricwlwm a'r Trefniadau Asesu yng Nghymru*. Ar gael yn:

<https://cymraeg.gov.wales/btc/memoriesindex/DyfodolLlwyddiannus?lang=cy> (Darllenwyd: 03 Mawrth 2019).

DuPaul, G. J., & Stoner, G. (2014) *ADHD in the Schools: Assessment and Intervention Strategies*, 3ydd arg. Llundain: The Guilford Press.

Ddeddf Cydraddoldeb 2010: (C.15) Llundain: HMSO.

Estyn (2008) *Cymryd Rhan*. Ar gael yn:

<https://www.estyn.llyw.cymru/sites/default/files/documents/Cymryd%20rhan%20-%20Mehefin%202008.pdf> (Darllenwyd: 08 Ebrill 2019).

Estyn (2015) *A report on Ysgol Hen Felin*. Ar gael yn:

<https://www.estyn.gov.wales/sites/default/files/documents/Inspection%20report%20Ysgol%20Hen%20Felin%202015%20%28English%20only%29%20.pdf> (Darllenwyd: 29 Mawrth 2019).

Estyn (2018) *Polisi a gweithdrefnau achwyn*. Ar gael yn:

<https://www.estyn.llyw.cymru/sites/default/files/documents/Grievance%20Policy%20and%20Procedure%20cy.pdf> (Darllenwyd: 09 Ebrill 2019).

Evalued (2011) *Service Management*. Ar gael yn: <http://www.evalued.bcu.ac.uk> (Darllenwyd: 07 Ebrill 2019).

Field, T. (2012) 'Exercise research on children and adolescents', *Complementary Therapies in Clinical Practice*, 18(1), tud. 54-59.

Foundation for People with Learning Disabilities (2019) *Social model of disability*. Ar gael yn: <https://www.mentalhealth.org.uk/learning-disabilities/a-to-z/s/social-model-disability> (Darllenwyd: 01 Ebrill 2019)

Gaastera, G., Groen, Y., Tucha, L. & Tucha, O. (2016) 'The Effects of Classroom Interventions on Off-Task and Disruptive Classroom Behaviour in Children with Symptoms of Attention-Deficit/Hyperactivity Disorder: A Meta-Analytic Review', *Plos One*, 11(2), <https://journals.plos.org/plosone/article/file?id=10.1371/journal.pone.0148841&type=printable>

Gorss, J. & White, A. (2003) *Special Educational Needs and School Improvement: Practical Strategies for Raising Standards*. Oxon: David Fulton Publishers.

Grigg, R. (2010) *Becoming an Outstanding Primary School Teacher*. Llundain: Routledge.

Gungor, A., Güngör, S., Celiloğlu, O. S., Raif, S. G., Özcan, O.O. & Selimoğlu, A. S. (2016) 'Malnutrition and Obesity in Children with ADHD', *Journal of Attention Disorders*, 20(1), tud. 647-652.

Gwasanaeth Iechyd Genedlaethol (2013) *Sensory Processing Information Pack for Schools*. Ar gael yn: https://search3.openobjects.com/mediamanager/cheshirewestandchester/directory/files/sensory_processing_information_pack_for_schools.pdf (Darllenwyd: 14 Ebrill 2019).

Gwasanaeth Iechyd Genedlaethol Cymru (2015) *Prescribing Guidelines: Attention Deficit Hyperactivity Disorder (ADHD)*. Ar gael yn: <http://www.wales.nhs.uk/sitesplus/documents/863/15-G-001.pdf> (Darllenwyd: 28 Mawrth 2019).

Gwasanaeth Iechyd Genedlaethol Cymru (2016) *Attention deficit hyperactivity disorder (ADHD)*. Ar gael yn: <https://www.gosh.nhs.uk/conditions-and-treatments/conditions-we-treat/attention-deficit-hyperactivity-disorder-adhd> (Darllenwyd: 19 Mawrth 2019).

Gwasanaeth Iechyd Genedlaethol Cymru (2019) *ADHD*. Ar gael yn: <https://www.nhsdirect.wales.nhs.uk/encyclopaedia/a/article/adhd> (Darllenwyd: 28 Mawrth 2019).

HADD family (dim dyddiad) *ADHD and Education: A Resorce for Teachers*. Ar gael yn: <http://www.hadd.ie/sites/default/files/publications/ADHD-and-Education.pdf> (Darllenwyd: 20 Ebrill 2019).

Hallam, S., Rogers, L. & Shaw, J. (2004) *Improving Children's Behaviour and Attendance through the Use of Parenting Programmes: An Exmination and Good Practice*. Nottingham: DfES Publications.

Hammerness, P. G. (2009) *ADHD*. Llundain: Greenwood Press.

Healthychildren.org (2015) *Employment and the Workplace for a Young Adult with ADHD*. Ar gael yn: <https://www.healthychildren.org/English/health-issues/conditions/adhd/Pages/Employment-and-the-Workplace-for-a-Young-Adult-with-ADHD.aspx> (Darllenwyd: 16 Ebrill 2019).

Holz, T. & Lessing, A. (2002) '[Reflections on Attention-Deficit Hyperactivity Disorder \(ADHD\) in an inclusive education system : research paper](#)', *Perspectives in Education*, 20(3), tud. 103-110.

Horstmann, K. & Steer, J. (2009) *Helping Kids and Teens with ADHD in School: A Workbook for Classroom Support and Managing Transitions*. Llundain: Jessica Kingsley Publishers.

ITV (2018) '[More UK children with ADHD should be given Ritalin, say researchers](#)', *ITV News*, 7fed Awst. Ar gael yn: <https://www.itv.com/news/2018-08-07/more-uk-children-with-adhd-should-be-given-ritalin-say-researchers/> (Darllenwyd: 01 Ebrill 2019).

Kauffman, J., Hallahan, D., Pullen, P. & Badar, J. (2018) *Special Education: What is it and Why do we need it*. 2il arg. New York: Routledge.

Llywodraeth Cymru (2010) *Meddwl yn Gadarnhaol*. Ar gael yn: <https://llyw.cymru/sites/default/files/publications/2018-12/meddwl-yn-gadarnhaol-iechyd-a-lles-emosiynol-mewn-ysgolion-a-lleoliadau-blynnyddoedd-cynnar.pdf> (Darllenwyd: 18 Ebrill 2019).

Llywodraeth Cymru (2018) *A Rapid Evidence Assessment of the effectiveness of educational interventions to support children and young people with Attention Deficit Hyperactivity Disorder*. Ar gael yn: <https://gov.wales/rapid-evidence-assessment-effectiveness-educational-interventions-support-children-and-young-0> (Darllenwyd: 02 Ebrill 2019).

Maras, P. & Aveling, E. (2006) 'Students with special educational needs: transitions from primary to secondary school', *Journal of Special Education*, 33(4), tud. 196-203.

Marzocchi, G. M., Ornaghi, S. & Barboglio, S. (2009) 'What are the Causes of the Attention Deficits Observed in Children with Dyslexia?' *Child Neuropsychology*, 15(6), tud. 567-581.

Mayes, R. & Rafalovich, A. (2007) 'Suffer the restless children: the evolution of ADHD and paediatric stimulant use, 1900-80', *History of Psychiatry*, 19(4), tud. 435-457.

NASEN (2017) *Becoming a Better Teacher*. Ar gael yn:
<http://www.nasen.org.uk/resources/?id=becoming-a-better-teacher> (Darllenwyd: 18 Ebrill 2019).

National Institute of Health (2014) *Causes of ADHD*. Ar gael yn:
<https://medlineplus.gov/magazine/issues/spring14/articles/spring14pg15-16.html> (Darllenwyd: 26 Mawrth 2019).

National Resource Center on ADHD (2015) *ADHD, Sleep and Sleep Disorders*. Ar gael yn:
<https://chadd.org/wp-content/uploads/2018/04/sleep.pdf> (Darllenwyd: 18 Mawrth 2019).

National Sleep Foundation (2019) *ADHD and Sleep*. Ar gael yn:
<https://www.sleepfoundation.org/articles/adhd-and-sleep> (Darllenwyd: 21 Mawrth 2019).

NHS (2018) *Attention Deficit Hyperactive Disorder (ADHD)*. Ar gael yn:
<https://www.nhs.uk/conditions/attention-deficit-hyperactivity-disorder-adhd/> (Darllenwyd: 12 Mawrth 2019)

Nigg, J. T. (2006) *What Causes ADHD?: Understanding What Goes Wrong and Why*. New York: Guilford Press.

Norton (dim dyddiad) *How to protect against phishing scams*. Ar gael yn:
<https://uk.norton.com/internetsecurity-online-scams-how-to-protect-against-phishing-scams.html>
(Darllenwyd: 16 Ebrill 2019).

OECD (2009) *The Professional Development of Teachers*. Ar gael yn:
<http://www.oecd.org/berlin/43541636.pdf> (Darllenwyd: 13 Ebrill 2019).

Ofsted (2004) *The Annual Report of Her Majesty's Chief Inspector of Schools 2003/04*. Ar gael yn:
https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/235467/0195.pdf (Darllenwyd: 19 Ebrill 2019).

Onwuebuzie, A. & Leech, N. (2007) 'On Becoming a Pragmatic Researcher: The Importance of Combining Quantitative and Qualitative Research Methodologies', *International Journal of Social Research Methodology*, 8(5), tud. 375-387.

Owens, J., Droblich, D., Baylor, A. & Lewin, D. (2014) 'School Start Time Change: An In-Depth Examination of School Districts in the United States', *Mind, Brain and Education*, 8(4), tud. 182-213.

Owens, J., Gruber, R., Brown, T., Corkum, P., Cortese, S., O'Brien, L., Stein, M. & Weiss, M. (2013) 'Future Research Directions in Sleep and ADHD: Report of a Consensus Working Group', *Journal of Attention Disorders*, 17(7), tud. 550–564.

Petty, G. (2006) *Evidence based teaching*. Cheltenham: Nelson Thornes.

Pievsky, M. & McGrath, R. (2017) 'Understanding the Neurocognitive Profile of ADHD: A Meta-Meta-Analysis', *The ADHD Report*, 25(8) tud. 1-6.

Punch, K. (2009) *Introduction to research methods in Education*. Llundain: Sage Publications Ltd.

Phellas, C., Bloch, A. & Seale, C. (2012) 'Structured Methods: Interviews, Questionnaires and Observation', mewn Seale, C. (gol.) *Researching Society and Culture*. 3ydd arg. Llundain: Sage Publications Ltd.

Russell, A., Ford, T., Williams, R. & Russell, G. (2016) 'The Association Between Socioeconomic Disadvantage and Attention Deficit/Hyperactivity Disorder (ADHD): A Systematic Review', *Child Psychiatry & Human Development*, 47(3), tud. 440-458.

Sangal, B., Owens, J., Allen, A., Sutton, V., Schuh, K. & Kelsey, D. (2006) 'Effects of Atomoxetine and Methylphenidate on Sleep in Children With ADHD' *Sleep*, 29(12) tud. 1573-1585.

Schwiebert, V., Sealander, K. & Dennison, J. (2011) 'Strategies for Counselors Working With High School Students With Attention-Deficit/Hyperactivity Disorder', *Journal of Counselling*, 80(1), tud. 3-11.

Segal, J. & Smith, M. (2018) *Teaching Students with ADHD*. Ar gael yn: <https://www.helpguide.org/articles/add-adhd/teaching-students-with-adhd-attention-deficit-disorder.htm> (Darllenwyd: 17 Ebrill 2019).

Steele, M., Lochrie, A. & Roberts, M. (2010) 'Physician Identification and Management of Psychosocial Problems in Primary Care', *Journal of Clinical Psychology in Medical Settings*, 17(2), tud. 103-115.

Tambyraja, S., Rhoad-Drogalis, A., Khan, K., Justice, L. & Sawyer, B. (2018) 'Inattentiveness and Language Abilities in Preschoolers: A Latent Profile Analysis', *Journal of Abnormal Child Psychology*, 47(2), tud. 245-257.

[The Good Schools Guide \(Dim dyddiad\) Attention Deficit \(Hyperactivity\) Disorders \(ADHD\)](https://www.goodschoolsguide.co.uk/special-educational-needs/behavioural/ADHD). Ar gael yn: <https://www.goodschoolsguide.co.uk/special-educational-needs/behavioural/ADHD> (Darllenwyd 20 Ebrill 2019).

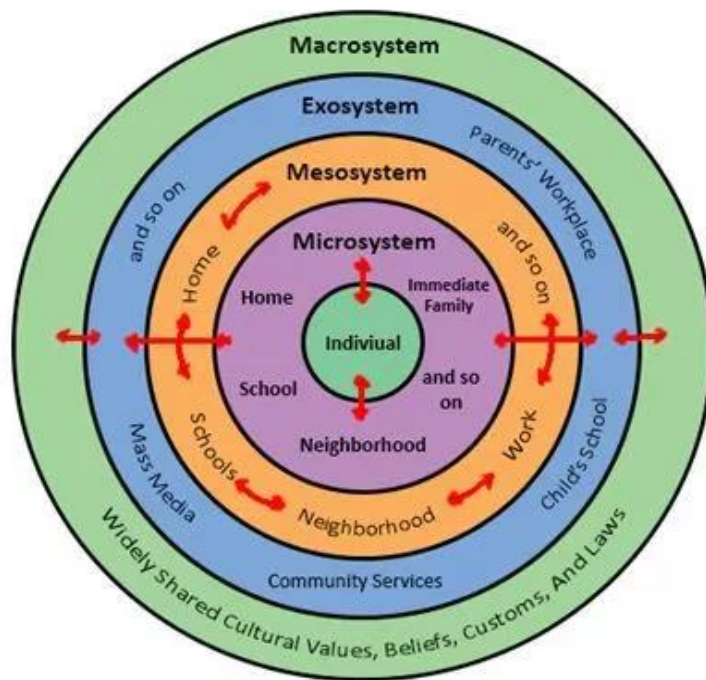
UNESCO (1994) *The Salamanca Statement and Framework for Action on Special Needs Education*. Ar gael yn:

http://www.unesco.org/education/information/nfsunesco/pdf/SALAMA_E.PDF (Darllenwyd: 10 Mawrth 2019).

Pennod 7 - Atodiadau

Atodiadau

Atodiad 1

(Bronfenbrenner, 1979)

(Tudalen Gwag)

Atodiad 2

Questions

Responses 8

Holiadur ymchwil - Research Questionnaire

8 Responses	10:56 Average time to complete	Active Status
----------------	-----------------------------------	------------------

View results

 Open in Excel

1. Pa mor aml ydych wedi addysgu unigolyn sydd â ADHD? How often have you come across a child with ADHD?

[More Details](#)

Yn aml / Frequently	4
Yn Anaml / Infrequently	0
Dyddiol / Daily	2
Erioed / Never	1
Other	1

2. Mewn pa fath o ysgol ydych wedi addysgu plentyn sydd â ADHD? In which type of school have you taught with a child with ADHD?

[More Details](#)

Uned Arbennig	2
Prif Ffrwd	5
Other	0

3. Os dewiswch 'arall/other', rhannwch yn ba fath o ysgol? If you selected 'other', please state what type of school?

[More Details](#)

0

Responses

Latest responses

4. Ar raddfa 1 i 5, pa mor effeithiol ydych yn adnabod nodweddion ADHD mewn unigolyn? On a scale of 1 to 5 how effective are you in identifying traits of ADHD in a child?

[More Details](#)

8

Responses

3.88 3.88 Average Rating

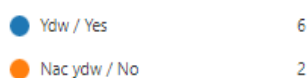
5. Yn ôl eich graddfa, hoffwch egluro pa fath o brofiad sy'n eich galluogi adnabod plentyn â ADHD? After your rating, please explain what experience allows you to identify a child with ADHD?

8 Responses

ID ↑	Name	Responses
1	anonymous	Able to recognise disruptive behaviour that a child is unable to control with extreme mood swings
2	anonymous	Dissertation on ADHD. 16 years of working in a special school. Experience of working with pupils with ADHD.
3	anonymous	I have worked with children with ADHD for a number of years and have been involved in completing neurodevelopmental pathways and questionnaires towards diagnosis.
4	anonymous	Number of checklists / assessments taken out by ALNCo before referrals onto specific pathways are processed.
5	anonymous	Short attention span/easily distracted
6	anonymous	Mae'r Uned ADY yn adnabod y plant ac yna yn cyflwyno'r gwybodaeth a'r stratagaethau addas i ni fel athrawon.
7	anonymous	ADHD Training, Discussions with SENCo/ALNCo
8	anonymous	Brofiadau personol. Mae gen i ADHD sydd yn helpu adnabod y nodweddion mewn plant yn y dosbarth.

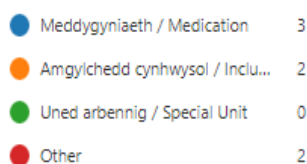
6. Ydych yn ymwybodol o unrhyw feddyginiaethau sy'n cael ei rhoi i'ch plentyn sydd a ADHD mewn eich ysgol? Are you aware of any medication that is provided to a child with ADHD in your school?

[More Details](#)

7. Beth chi'n meddwl sy mwy effeithiol i blentyn sydd â ADHD? In your opinion, what is more effective for a child with ADHD?

[More Details](#)

8. Eglurwch eich ymateb i gwestiwn 7? Please explain your answer to question 7?

8 Responses

ID ↑	Name	Responses
1	anonymous	inclusive- to learn behaviour from their environment and peers. consistency from teachers and segregation or ADHD classroom could influence and reinforce ADHD behaviour..
2	anonymous	Completely depends on the individual child: their cognitive ability; their behaviour; their ability to form relationships
3	anonymous	The pupils that attend my school generally have severe ADHD as well as other conditions, medication helps them to focus alongside their other conditions.
4	anonymous	Depending on the severity of the condition. Whilst one child would be perfectly suited to a main stream setting without medication, another may need specialist provision.
5	anonymous	er mwyn cysondeb a teimlo yn rhan o'r dosbarth
6	anonymous	Mae pob un plentyn yn wahanol, ond dwi dr farn bod angen i ddisgyblion sy'n diddoef o ADHD angen bod o fewn amgylchedd cynhwysol.
7	anonymous	Have tried medication and inclusivity and medication works better with children I've dealt with

8	anonymous	yn amal mewn ysgolion wrth i mi gyflwnwi gwelaf plant yn cael meds' ond dim cefnogaeth ychwanwngol a gall helpu.
---	-----------	--

9. Pa mor bwysig i ddatblygiad unigolyn sydd a ADHD i fod allan yn y gymuned? How important is it for an individual with ADHD to be out in society (work experience etc.)?

[More Details](#)

● Pwysig iawn / Very Important	8
● Pwysig / Important	0
● Cymedrol / Moderate	0
● Dim yn bwysig / Not important	0

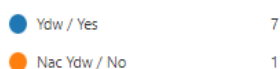
10. Pa ymyraethau sy'n cael i weithredu mewn eich sefydliadau addysgol i blant sydd â ADHD? What interventions are encouraged for children with ADHD in your school?

8 Responses

ID ↑	Name	Responses
1	anonymous	positive play
2	anonymous	Again, depends on individual but inclusion, art, drama, swimming, sensory circuits, rebound, sensory walk, sensory, stories, sensory maths, music therapy, group PSE, intensive interaction
3	anonymous	smart moves, class moves, sensory circuits
4	anonymous	Some access Nurture but others are managed by being given concessions within class - depending on severity.
5	anonymous	Ansicr
6	anonymous	Mae ADHD yn cyflwr mae angen i ni fel cenydl dderbyn a helpu, Felly maen hanfodol bod disgyblion ADHD yn derbyn pob cyfle. MAe ein disgyblion ni yn derbyn bob cymorth er mwyn bod yn rhan.
7	anonymous	Smaller group sizes
8	anonymous	Dim lot o gwbl os dim.

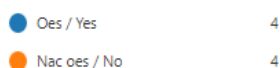
11. Ydych chi'n credu bod angen mwy o hyfforddiant ar athrawon a chynorthwyo er mwyn adnabod plant gyda ADHD? Do you think staff in schools need more training/guidance in order to identify children with ADHD?

[More Details](#)

12. Ydych chi'n meddwl bod angen rhoi label ADHD i blant yn ysgolion? Do you think that children need the label of ADHD in schools?

[More Details](#)

Atodiad 3 – Cyfweliad

- 1) Pa mor hir i chi wedi gweithio mewn Addysg Arbennig?

Athrawes - Mae gen i 16 mlynedd o brofiad yn gweithio mewn uned arbennig.

- 2) Ydych chi'n credu bod dal angen unedau arbennig er bod cymaint o bwyslais ar gynhwysiant mewn addysg?

Athrawes - Yr wyf hollol yn cefnogi cynhwysiant mewn ysgolion, ond cyn hynny ddigwydd mae angen cael darpariaeth a chymorth i athrawon sy ddim yn gyfarwydd â chyflyrau fel ADCG.

- 3) A ydych yn hapus gyda'r darpariaethau sydd ar gael mewn ysgolion prif ffrwd leol?

Athrawes - Mae plant sy allu dysgu mewn prif ffrwd dal yn yr uned, felly mae rhywbeth o'i le yn ysgolion lleol. Mae angen gwella safonau o ddarpariaeth mewn ysgolion prif ffrwd.

- 4) Pa ddarpariaethau gall argymhell yn syth i ysgolion prif ffrwd i help plant sydd a'r cyflwr?

Athrawes – Mae'n dibynnu ar yr unigolyn, ond dull effeithiol cyflym ydy addasu'r

- 5) Beth yw eich barn ar feddyginiaethau?

Athrawes - I fod yn hollol onest, dyna'r ffordd fwyaf cyfleus i athrawon cadw rheolaeth. Hefyd mae'r disgyblion yn canolbwyntio'n gwell a gwneud mwy o ddefnydd o'r darpariaethau. Mae'r meddyginiaethau yn newid personoliaeth yr unigolyn sy'n siomi finnu. Dyna pam rwyf o blaid mae angen gweithio ar ymddygiad yr unigolyn heb y meddyginiaethau hefyd oherwydd mae'n fwy naturiol.

- 6) A ydych o blaid ysgolion cynhwysol?

Athrawes - Yn sicr, rydw i am weld ysgolion prif ffrwd yn hollol gynhwysol. Bydd hynny'n galluogi unedau arbennig canolbwyntio a helpu'r eithriadau sy ddim gallu ymdopi i ysgolion prif ffrwd.

Atodiad 4 - Nodiadau cyffredinol - Uned Arbennig ac Ysgol Prif Ffrwd

Nodiadau Uned Arbennig

- Cyfnod Sylfaen - Pwll hydrotherapi yn y bore, defnydd o 'sensory circuits' i baratoi'r ymennydd am y sesiynau addysgu.
- Gwelaf nodweddion o ADCG yn y mwyafrif o ddisgyblion yn y dosbarth.
- Adnoddau gwyb er mwyn rheoli ymddygiaeth y plant ag ADCG. Weithredwyd yr ysgol amserlen weladwy mewn pob dosbarth. Gall yr amserlen newid yn dibynnu ar beth mae'r athrawes yn weld o ran gweithgarwch.
- Siaradaf i gynorthwyon a thrafod lle mae ambell i blentyn yn yr ysgol gallu ymdopi i ysgolion prif ffrwd. Soniwyd am yr adnoddau sy ar gael yn yr uned felly mae rhieni gyda bydd yn yr uned yn hytrach nag ysgolion prif ffrwd.
- Soniwyd yr athrawes dosbarth tipyn am y defnydd o Sensory Circuits i gychwyn y dydd, oherwydd mae'r synhwyrâu i gyd yn cael ei defnyddio. Gwelaf mai'r disgyblion a ADCG yn llawer mwy gweithgar ar ôl y sesiynau oherwydd mae'r plant yn gwybod beth sy ddod.
- Mae'r gwahaniaeth yn amlwg yn syth rhwng sylw ceir unigolyn ag ADCG mewn amgylchedd prif ffrwd i gymharu ag uned arbennig. Does neb a'r bai o hynny, mae niferoedd yn llai yn yr uned sy'n galluogi athrawon helpu plant a'r cyflwr mwy.
- Mae'r uned yn ymdopi a Chwricwlwm Dyfodol Llwyddiannus, felly mae pwyslais enfawr ar brofiadau i'r plant yr uned. Gwelaf y Cwricwlwm yn gweithio'n dda mewn lleoliad yma oherwydd gall athrawes canolbwyntio ar greu cyfleoedd cyfoethog i bawb yn y dosbarth oherwydd dim ond 10 oedd yn y dosbarth.
- Eisteddais mewn ar adolygiad blynyddol. Profiad hynod ddieithr i finau ond yn sicr yn agor llygaid i sut mae unedau arbennig yn dathlu cynnydd trwy'r adolygiadau yma, yn hytrach na'r pwysau sy'n ymweld yn ysgolion prif ffrwd.
- Meddyginiaethau ddim yn cael i ddosbarthu o flaen plant eraill. Ystafell dawl yn cael i ddefnyddio yn aml er mwyn dosbarthu meddyginiaethau.
- Hyfforddiant arbenigedd yn amlwg sut ymdrin â phlant ADCG yn yr ysgol.
- Byddai synhwyrâu o amgylch yr ysgol i gyd.
- Athrawon yn arbenigo ADY mewn prifysgol ac wedyn yn broffesiynol.

- Ymyraethau defnyddiol - Cynllun Dysgu Unigol, Amser Cylch, bocs synhwyrdd , Intensive Interaction a.y.b.

Ysgol Prif Ffrwd

- Dosbarth mwy o faint, ond yn adnabod un disgybl a nodweddion ADCG (Heb Ddiagnosis)
- Adnoddau yn brin iawn ar gyfer plant ag ADCG.
- Ystafell dawl yn cael ei greu ar gyfer yr unigolyn gwela yn ddosbarth.
- Fe ddaeth aseswraig allan er mwyn arsylwi'r unigolyn yn ymddangos nodweddion ADCG. Yn anffodus ces ddim cyfle i drafod gyda'r fenyw. Un peth sylweddolais oedd y plentyn yn gwybod yn hollol beth oedd yn digwydd.
- Gwela cyn belled ddim llawer o ddarpariaethau o gwbl yn yr ysgol hon.
- Dydw i ddim wedi cael llawer o gyfle i ymweld ag ymyraethau sydd ar gael i blant sydd ag ADCG.
- Oherwydd does dim llawer o achosion yn yr ysgol, efallai dydy'r ysgol ddim yn gweld eisiau cymaint o ymyraethau ar gyfer plant ag ADCG oherwydd does dim llawer o gwbl gyda'r cyflwr yn yr ysgol.

Atodiad 5**CAIS AM GYMERADWYAETH FOESEGOL**

Er mwyn i fudd ddeillio o ymchwil ac i leihau'r risg o niwed, mae'n rhaid ei gynnal yn foesegol. Mae'n bosibl na fydd ymchwilydd wedi'i ddiogelu gan yswiriant y Brifysgol os na chafwyd cymeradwyaeth foesegol cyn cychwyn.

Mae'r Brifysgol yn dilyn diffiniad yr OECD o **weithgarwch ymchwil** a geir yn llawlyfr Frascati: "gwaith creadigol a gyflawnir mewn modd systematig er mwyn cynyddu'r stôr o wybodaeth, yn cynnwys gwybodaeth am ddyn, diwylliant a chymdeithas, a'r defnydd o'r stôr hwn o wybodaeth i lunio cymwysiadau newydd". Yn hynny o beth, mae hyn yn cwmpasu gweithgareddau a gyflawnir gan aelodau'r staff, myfyrwyr ymchwil ôl-raddedig, a myfyrwyr ôl-raddedig ac israddedig a addysgir sy'n gweithio ar draethodau hir/prosiectau.

Gelwir yr unigolyn sy'n ymgymryd â'r gweithgarwch ymchwil yn "brif ymchwilydd".

Nid oes angen cymeradwyaeth foesegol ar gyfer archwiliadau arferol, adolygiadau perfformiad, astudiaethau sicrhau ansawdd, profion o fewn gofynion addysgol arferol, a beirniadaeth lenyddol neu artistig.

Darllenwch y nodiadau canllaw cyn cwblhau HOLL adrannau'r ffurflen.

Rhaid i'r ffurflen hon gael ei chwblhau a'i chymeradwyo cyn ymgymryd ag unrhyw weithgarwch ymchwil. Gweler y Rhestr Wirio am fanylion y broses ar gyfer categorïau gwahanol o geisiadau.

ADRAN A: Amdanoch Chi (Prif Ymchwilydd)

Enw llawn:	Rhys William s				
Ticiwch bob blwch sy'n berthnasol:					
Aelod o staff:	☐	Myfyriwr:	☒	Cymrawd Ymchwil Anrhydeddus:	☐
Cyfadrn/Ysgol/Canolfan:	CAADOC – Yr Athrofa				
Campws:	Caerfyrddin				
Cyfeiriad e-bost:	1000063@student.uwtsd.ac.uk				
Rhif Ffôn Cyswllt:	07802551026				

I fyfyrwyr:			
Rhif Myfyriwr:	1000063	Israddedig	X
Rhaglen Astudio:	BA Addysg Gynradd gyda SAC	Ôl-raddedig a Addysgir	☐
Cyfarwyddwr Astudiaethau/ Goruchwyliwr:	Sioned V Hughes	Ymchwil	☐

ADRAN B: Cymeradwyaeth ar gyfer Gweithgarwch Ymchwil

A yw'r gweithgarwch ymchwil wedi'i gymeradwyo mewn egwyddor? (gweler y Nodiadau Canllaw ynglŷn â'r broses gymeradwyo briodol ar gyfer lefelau ymchwil gwahanol gan gategorïau gwahanol o unigolion)	YDY	X	NAC YDY	☐
				Dyddiad
Os Ydy, nodwch ffynhonnell y gymeradwyaeth (a'r dyddiad os yw'n wybyddus)	Pwyllgor Graddau Ymchwil	☐		
	Pwyllgor Ymchwil y Gyfadran	☐		
	Arall (noder) Cydlynnydd Modiwl: ECAD6003C	X		8/02/19

Mae'n **rhaid** cael cymeradwyaeth mewn egwyddor gan y ffynhonnell berthnasol cyn gwneud cais am gymeradwyaeth foesegol.

ADRAN C: Deunyddiau Canllaw Moesegol Allanol

Rhestrwch y dogfennau canllaw moesegol craidd y cyfeiriwyd atynt wrth gwblhau'r ffurflen hon (gan gynnwys unrhyw godau moeseg ymchwil penodol i'r ddisgyblaeth, a hefyd unrhyw ganllawiau moesegol penodol yn ymwneud â'r fethodoleg arfaethedig). Ticiwch i gadarnhau fod eich cynnig ymchwil yn cydymffurfio â'r codau a'r canllawiau hyn.	
Fe fydd yr ymchwil yn ymlynu i ganllawiau BERA	X
Fe fydd yr ymchwil yn ymlynu i ganllawiau ymchwil y Brifysgol	X
Mae'r ymchwil o fewn ffiniau trefn arferol yr ystafell ddosbarth ac yn unol a'r canllawiau ysgol CAADOC am ganiatâd rhieni yn unol â llythyr CAADOC	X

ADRAN D: Gweithgarwch Ymchwil Cydweithredol Allanol

A yw'r gweithgarwch ymchwil yn cynnwys cydweithwyr y tu allan i'r Brifysgol?	YDY	☐	NAC YDY	X
Os Ydy, rhwng enw'r sefydliad allanol ac enw a manylion cyswllt y prif berson cyswllt:				
Sefydliad				
Enw'r person cyswllt				
Cyfeiriad e-bost y person cyswllt				

Pan fo'r gweithgarwch ymchwil yn cael ei gynnal mewn cydweithrediad â sefydliad allanol

A oes gan y sefydliad hwn ei system cymeradwyaeth foesegol ei hun?	OES	☐	NAC OES	X
--	-----	--------------------------	---------	---

Os Oes, atodwch gopi o unrhyw gymeradwyaeth derfynol (neu gymeradwyaeth interim) gan y sefydliad

ADRAN E: Manylion y Gweithgarwch Ymchwil

Teitl dangosol:	Y label ADHD – Mewn ysgolion prif ffrwd, cymharu plant sydd â ADHD ag anghenion dwys i blant sydd heb gael eu labelu		
Dyddiad cychwyn arfaethedig:	11/02/2019	Dyddiad gorffen arfaethedig:	29/04/2019

Pwrpas y gweithgarwch ymchwil (yn cynnwys nodau ac amcanion)

Amlinellwch bwrpas, nodau ac amcanion y gweithgarwch ymchwil, yn cynnwys cwestiynau ymchwil allweddol. Dangoswch yn gryno sut mae ymchwil cyfredol wedi llywio'r gweithgarwch arfaethedig ac eglurwch beth fydd y gweithgarwch ymchwil yn ei ychwanegu a sut mae'n mynd i'r afael â maes pwysig. (Uchafswm o 300 o eiriau)

Pwrpas yr ymchwil i ddarganfod beth yw barnau arbenigwyr ar y label ADHD, a beth ydy teimladau nhw ar ysgolion prif ffrwd yn labeli plant mewn dosbarthiadau. Credir bod ormod o blant yn yr unfed ganrif ar hugain yn llai actif yn y cartref, ac o ganlyniad llawer mwy egniol mewn sefydliadau addysgu.

O safbwynt meddyginiaethau, hoffwn darganfod faint sy'n cael i datblygu ar gyfartaledd i'r plant sydd a'r label, ond nid efallai anghenion dwys sy'n arfer seiliedig a ADHD. Cofiwn wrth gwrs am gyfrinachedd, felly efallai bydd angen ymchwilio siwrralau perthnasol i'r maint o feddyginiaethau sy'n cael ei darparu. Hoffwn ymchwilio i sut mae athrawon yn gweithredu disgyblaeth orau i blant sydd a ADHD. Ydy'r strategaethau yn debygol i weithio mewn pob amgylchedd addysgol? Oes angen i'r plant sydd a ADHD cael i ymdrin yn wahanol i weddill y dosbarth? Edrychaf os mae ysgolion yn dilyn hawliau plant (CCUHP).

Yn ogystal â disgyblaeth, hoffwn ymweld ag ymyraethau sy'n addas ac yn cyfoethogi ymddygiad effeithiol i'r plant a ADHD.

Dulliau arfaethedig

Rhowch grynodedd byr o'r holl ddulliau y **gellid** eu defnyddio yn y gweithgarwch ymchwil, gan ei gwneud yn glir pa dechnegau penodol fydd o bosibl yn cael eu defnyddio. Os ystyrir yn ddiweddarach bod dulliau heblaw am y rhai a restrwyd yn yr adran hon yn briodol, bydd angen cymeradwyaeth foesegol ychwanegol ar gyfer y dulliau hynny. (Uchafswm o 600 o eiriau)

Holiaduron - Fe fydd y plant/gofalwyr yn cael cyfres o bum cwestiwn i'w hateb drwy dicio'r bocs addas. Fe fydd y cwestiynau wedi eu hysgrifennu fel bod y plant/gofalwyr yn gallu eu darllen yn annibynnol. Fe fydd y plant yn cael yr holiadur i'w gwblhau yn ystod 10 munud olaf y wers. **Gadael:** Os nad ydynt yn dymuno cwblhau'r holiadur, fe fydd dewis gan y plant i ddychwelyd darn gwag o bapur.

Cyfweliadau - Fe fyddaf yn cyfweld a'r staff addysgol a chyn-orthwyr er mwyn darganfod eu teimladau nhw am y label ADHD mewn ysgolion prif ffrwd, i gymharu â'r anghenion dwys sydd gan y disgyblion yr uned arbennig. Hoffwn holi faint o'r adnoddau mae'r disgyblion a ADHD yn wneud defnydd o'r adnoddau'r ysgol, yn ogystal sut i weithredu disgyblaeth i'r plant. **Gadael:** Hoffwn drafod beth yw'r farn am meddygyniaeth sy'n cael ei ddarparu, ond parchaf efallai oherwydd cyfrinachedd bydd staff ddim angen trafod.

Arsylwadau - Fe fyddaf yn arsylwi'r dosbarthau addas i beth rwy'n ffocysu yn yr uned i weled sut mae'r ddisgyblaeth yn cael i weithredi i blant a ADHD. Fe fyddaf yn gwneud nodiadau â'n ffurfiol o'r sesiynau mewn dyddiadur, byddai'r athrawon a'r plant yn gallu darllen y nodiadau pe baent eisiau. **Gadael:** Fe fyddaf yn rhannu'r nodiadau gyda'r athro/awes ar ôl sesiynau. Fe fydd y plant gallu rhoi tic neu groes gyda 'post it' i roi gwybod i mi os byddaf yn cael defnyddio eu data.

Recordio - Wrth gyfweld oedolion a fydd yn cyfranogi byddaf yn recordio'r cyfweliad. Fe fyddaf yn recordio enghreifftiau o arfer da ac addysgu er mwyn adfyfrio ar y gwersi. Fe fyddaf yn recordio'r cyfweliadau gyda'r plant yn ystod y cyfweliad anffurfiol. Efallai y bydd tystiolaeth ffotograffig yn cael ei ddefnyddio ond byddaf yn sicrhau na fydd wynebau'r plant yn y ffotograffau ac fe fydd ffurflen caniatâd gan bob cyfranogwr ar gyfer recordio cyn gwneud hynny. **Gadael:** fe fydd y plant yn cael cardiau coch a gwyrdd ac fe fyddaf yn esbonio eu bod yn cael troi'r cerdyn coch ar unrhyw adeg os ydynt yn dymuno gadael y cyfweliad.

Ni fydd enwau plant, athrawon, oedolion yn cael eu cofnodi ar unrhyw achlysur.

(dylai'r blwch hwn fynd yn fwy wrth i chi deipio)

Lleoliad y gweithgarwch ymchwil

Nodwch yr holl leoliadau lle cynhelir y gweithgarwch ymchwil.

Fe fydd y gweithgarwch ymchwil arfaethedig yn cael ei gynnal ym Mhrifysgol Cymru'r Drindod Dewi sant ac yn yr ysgol 'electives' a PAP (Lleoliad).

(dylai'r blwch hwn fynd yn fwy wrth i chi deipio)

Gweithgarwch ymchwil y tu allan i'r DU

Os cynhelir gweithgarwch ymchwil dramor, chi sy'n gyfrifol am sicrhau y cydymffurfir ag ystyriaethau moesegol lleol ac y ceisir y caniatâd perthnasol. Nodwch unrhyw ganllawiau lleol sy'n bodoli (e.e. gan gymdeithasau proffesiynol lleol/cymdeithasau dysgedig/prifysgolion) a nodwch a yw'r rhain yn cynnwys amodau moesegol y tu hwnt i'r hyn sy'n arferol yn y DU (rhowch fanylion unrhyw drwyddedau neu ganiatâd sydd eu hangen). Yn ogystal nodwch a oes unrhyw faterion moesegol penodol yn codi yn sgil y cyd-destun lleol lle cynhelir y gweithgarwch ymchwil, er enghraifft, materion diwylliannol sensitif neu achosion lle mae'r cyfranogwyr yn agored i niwed.

Nid yw hwn yn briodol.

(dylai'r blwch hwn fynd yn fwy wrth i chi deipio)

ADRAN F: Cwmpas y Gweithgarwch Ymchwil

A fydd y gweithgarwch ymchwil yn cynnwys:	BYDD	NA FYDD
Defnyddio holiadur neu offeryn ymchwil tebyg?	☒	☐
Defnyddio cyfweiliadau?	☒	☐
Defnyddio dyddiaduron?	☒	☐
Arsylwi ar gyfranogwyr a hwythau'n ymwybodol o hynny?	☒	☐
Arsylwi ar gyfranogwyr a hwythau ddim yn ymwybodol o hynny?	☐	☒
Defnyddio recordio fideo neu sain?	☒	☐
Mynediad i wybodaeth bersonol neu gyfrinachol heb gydsyniad penodol y cyfranogwyr?	☐	☒
Defnyddio unrhyw gwestiynau, ysgogiadau prawf neu gyflwyniad a allai, ym mhrofiad rhai, achosi niwed / tramgwydd corfforol, meddyliol neu emosiynol?	☐	☒
Cyflawni unrhyw weithredoedd a allai achosi embaras neu effeithio ar hunanbarch?	☐	☒
Ymchwilio i gyfranogwyr sy'n ymwneud â gweithgareddau anghyfreithlon?	☐	☒
Defnyddio gweithdrefnau sy'n cynnwys twyll?	☐	☒
Gweini unrhyw sylwedd, cyfrwng neu blasebo?	☐	☒
Gweithio gydag anifeiliaid fertebraidd byw?	☐	☒
Dulliau eraill o gasglu data gwreiddiol. Eglurwch yn y blwch hwn.	☐	☒

Os atebwyd NA FYDD i bob cwestiwn, yna mae'r gweithgarwch ymchwil yn isel ei risg (yn foesegol) a **gall** fod wedi'i eithrio rhag **rhai** o'r adrannau canlynol (gweler y Nodiadau Canllaw).

Os atebwyd BYDD i unrhyw gwestiwn, ni ddylid ymgymryd â gweithgarwch ymchwil tan y ceir cymeradwyaeth foesegol lawn.

ADRAN G: Cyfranogwyr Arfaethedig

Pwy yw'r cyfranogwyr arfaethedig:	IE	NA
Myfyrwyr neu staff yn y Brifysgol?	☒	☐
Oedolion (dros 18 oed ac sy'n gymwys i gydsynio)?	☒	☐
Oedolion agored i niwed?	☐	☒
Plant dan 18?	☒	☐
Carcharorion?	☐	☒
Troseddwyd ifanc?	☐	☒

Y rhai y gellid ystyried bod ganddynt berthynas arbennig o ddibynol â'r ymchwilydd neu ddiolwr?	☐	X
Pobl sy'n ymwneud â gweithgareddau anghyfreithiol?	☐	X
Eraill (noder):	☐	X

Niferoedd a ffynhonnell y cyfranogwyr

Rhowch amcangyfrif o'r nifer disgwylidig o gyfranogwyr. Sut byddwch chi'n dynodi cyfranogwyr a sut cânt eu recriwtio?

Yr amcangyfrif o'r nifer disgwylidig o gyfranogwyr fydd 52 o blant dros oeddrannau 3-16, yn ogystal bydd 8 athrawon ac un pennaeth hoffwn holi a'r 'electives'.

Byddaf yn cael caniatâd gan yr uwch-fentor a'r mentor dosbarth cyn cynnal yr ymchwil yn fy nosbarth 'elective' / profoiad dysgu proffesiynol.

(dylai'r blwch hwn fynd yn fwy wrth i chi deipio)

Gwybodaeth i gyfranogwyr:	BYDDAF	NA FYDDAF	AMH.
A fyddwch chi'n disgrifio'r prif weithdrefnau ymchwil i gyfranogwyr ymlaen llaw, fel eu bod yn cael gwybod beth i'w ddisgwyl?	X	☐	☐
A fyddwch chi'n dweud wrth y cyfranogwyr fod eu cyfranogiad yn wirfoddol?	X	☐	☐
A fyddwch chi'n cael cydsyniad ysgrifenedig gan y rhai sy'n cymryd rhan?	X	☐	☐
A fyddwch chi'n egluro wrth y cyfranogwyr na fydd gwrthod cymryd rhan yn yr ymchwil yn effeithio ar eu triniaeth neu'u haddysg (os yn berthnasol)?	X	☐	☐
Os yw'r ymchwil yn arsylwadol, a fyddwch chi'n gofyn i'r cyfranogwyr am eu cydsyniad i gael eu harsylwi?	X	☐	☐
A fyddwch chi'n dweud wrth y cyfranogwyr eu bod yn gallu tynnu'n ôl o'r ymchwil ar unrhyw adeg ac am unrhyw reswm?	X	☐	☐
Gyda holiaduron, a fyddwch chi'n rhoi'r dewis i gyfranogwyr i hepgor cwestiynau nad ydynt am eu hateb?	X	☐	☐
A fyddwch chi'n dweud wrth y cyfranogwyr yr ymdrinnir â'u data yn gwbl gyfrinachol ac, os caiff ei gyhoeddi, na ellir eu hadnabod fel eu data hwy?	X	☐	☐
A fyddwch yn cynnal ôl-drafodaeth gyda'r cyfranogwyr wedi iddynt gymryd rhan, mewn modd sy'n briodol i'r math o ymchwil a gynhaliwyd?	X	☐	☐

Os atebwyd NA FYDDAF i unrhyw rai o'r cwestiynau uchod, rhowch eglurhad

(dylai'r blwch hwn fynd yn fwy wrth i chi deipio)

Gwybodaeth i gyfranogwyr:	BYDD	NA FYDD	AMH.
A fydd pob cyfranogwr yn cael ei dalu?	☐	X	☐
A fydd offer trydanol arbenigol neu offer arall yn cael ei ddefnyddio gyda'r cyfranogwyr?	☐	X	☐
A fydd unrhyw fuddiannau ariannol neu fuddiannau eraill i'r ymchwilydd neu'r Brifysgol yn deillio o'r astudiaeth hon?	☐	X	☐
A fydd y gweithgarwch ymchwil yn cynnwys camarwain cyfranogwyr yn fwriadol mewn unrhyw fodd, neu guddio nodau penodol yr astudiaeth yn rhannol neu'n llawn?	☐	X	☐
Os atebwyd BYDD i unrhyw gwestiwn, rhowch fanylion llawn			
(dylai'r blwch hwn fynd yn fwy wrth i chi deipio)			

ADRAN H: Risgiau a Ragwelir**Amlinellwch unrhyw risgiau a ragwelir a allai gael effaith niweidiol ar unrhyw rai o'r cyfranogwyr, yr ymchwilwyr a/neu'r Brifysgol, a'r camau a gymerir i fynd i'r afael â nhw.**

Os ydych wedi cwblhau asesiad risg llawn (er enghraifft fel sy'n ofynnol gan labordy, neu gydweithiwr ymchwil allanol) gallwch atodi'r asesiad hwnnw i'r ffurflen hon.

Risgiau i gyfranogwyr

Er enghraifft: gofid emosiynol, datgelu ariannol, niwed corfforol, trosglwyddo data personol, gwybodaeth sefydliadol sensitif

Y **Risg i gyfranogwyr** yw y gallant fod yn rhan o'r ymchwil heb ganiatâd. Felly, fe fyddaf yn sicrhau bod yr holl weithdrefnau cydsyniad yn eu lle drwy roi gwybod i'r holl gyfranogwyr am fy ymchwil. Fe fyddaf yn egluro i'r cyfranogwyr bod ganddynt bod ganddynt yr hawl i dynnu allan a gadael yr ymchwil, neu myneg na ydynt yn dymuno i'w data gael ei ddefnyddio, ar unrhyw adeg. Er enghraifft, fe fyddaf yn gofyn i'r plant os y gallaf ddefnyddio eu hatebion o'r cyfweiliadau yn fy ngwaith ymchwil ac yn rhannu fy nodiadau. Fe fyddaf hefyd yn monitor lles y plant ac yn atal unrhyw weithgaredd os y bydd unrhyw blentyn yn teimlo'n anghyfforddus.

Byddaf yn sicrhau nad oes unrhyw ddata unigol (sgorau crai, canlyniadau perfformiad canfyddadwy unigol) ar gael i Ysgolkon/Rhieni, ayyb. Dim ond crynodeb sydd ddim yn adnabyddadwy a fydd yn cael ei ddarparu yn y modd hwn.

(dylai'r blwch hwn fynd yn fwy wrth i chi deipio)

Os yw'r gweithgarwch ymchwil yn cynnwys pynciau sensitif neu bynciau sy'n peri gofid neu gywilydd (e.e. gweithgarwch rhywiol, defnydd o gyffuriau) neu faterion sy'n debygol o ddatgelu gwybodaeth sy'n galw am weithredu pellach (e.e. gweithgarwch troseddol), rhowch fanylion y gweithdrefnau i ddelio â'r materion hyn, gan gynnwys unrhyw gefnogaeth/gyngor (e.e. rhifau llinellau cymorth) a gynigir i'r cyfranogwyr. Sylwer, lle bo hynny'n berthnasol, y dylai gweithdrefnau cydsynio ei gwneud yn glir os darganfyddir rhywbeth sydd neu a allai fod yn anghyfreithlon yn ystod prosiect, ei bod yn bosibl y bydd angen ei ddatgelu i'r awdurdodau priodol

(dylai'r blwch hwn fynd yn fwy wrth i chi deipio)

Risgiau i ymchwilydd

Er enghraifft: diogelwch personol, niwed corfforol, gofid emosiynol, risg o gyhuddiad o niwed/anwedduster, gwrthdaro buddiannau

Byddaf yn sicrhau fy mod yn edrych ar ôl fy hun yn emosiynol ac yn gorfforol tra fy mod yn ymchwilio i'r maes dewisiedig.

Y risg i'r ymchwilydd yw y gallaf gael fy nghyhuddo o arfer amhroffesiynol. Byddaf yn rheoli'r risg hon trwy gadw at ganllawiau BERA a dilyn fy nghynllun ymarfer moesegol.

(dylai'r blwch hwn fynd yn fwy wrth i chi deipio)

Risgiau i'r Brifysgol/sefydliad

Er enghraifft: cyhoeddusrwydd gwael, colled ariannol, diogelu data

Ni ddylai fod unrhyw berygl i'r Brifysgol os byddaf yn rheoli'r risg i'r cyfranogwyr a'r ymchwilydd fel y manylir uchod. Byddaf yn cynnal yr ymchwil ac yn crynhoi'r canlyniadau yn onest. Fe fyddaf yn cydymffurfio â fframwaithiau, ymrwymadau a safonau moesegol, cyfreithiol a phroffesiynol sy'n ofynnol gan awdurdodau statudol a rheoleiddol, yn ogystal â Chod Ymarfer Moeseg ac Integreidd Ymchwil y Brifysgol.

(dylai'r blwch hwn fynd yn fwy wrth i chi deipio)

Canlyniadau niweidiol

Rhestrwch y mesurau a gyflwynwyd i gyfyngu ar unrhyw effeithiau neu ganlyniadau niweidiol yn sgil y gweithgarwch ymchwil, lle bo hynny'n briodol. Dylech gynnwys unrhyw brotocolau mewn argyfwng.

Byddaf yn rheoli'r risg hon trwy gadw at gynlluniau BERA a dilyn fy nghynllun ymarfer moesegol. Fe fyddaf yn cydymffurfio â fframweithiau, ymrwymadau a safonau moesegol, cyfreithiol a phroffesiynol sy'n ofynnol gan awdurdodau statudol a rheoleiddol, yn ogystal â Chod Ymarfer Moeseg ac Integreidd Ymchwil y Brifysgol.

(dylai'r blwch hwn fynd yn fwy wrth i chi deipio)

Y Gwasanaeth Datgelu a Gwahardd (DBS)

Os yw gweithgarwch ymchwil yn cynnwys plant neu oedolion agored i niwed, mae'n rhaid cael tystysgrif gan y Gwasanaeth Datgelu a Gwahardd cyn dod i unrhyw gysylltiad â'r cyfranogwyr hyn.

OES

NAC
OES

AMH.

A oes tystysgrif DBS wedi'i sicrhau?

X

☐

☐

ADRAN I: Adborth, Cydsyniad a Chyfrinachedd

Adborth

Pa adborth a roddir i'r cyfranogwyr, sut y gwneir hyn a phryd?

N/A

(dylai'r blwch hwn fynd yn fwy wrth i chi deipio)

Cydsyniad gwybodus

Disgrifiwch y trefniadau i hysbysu darpar gyfranogwyr, cyn iddynt roi cydsyniad, o'r hyn mae'n ei olygu i gymryd rhan. Disgrifiwch y trefniadau i gyfranogwyr roi cydsyniad llawn cyn i'r gwaith o gasglu data ddechrau. Os yw'n amhriodol cael cydsyniad yn y modd hwn, eglurwch sut y ceir cydsyniad a sut y cofnodir hynny.

Gan fod y plant yn uned arbennig, ni fydd hi'n berthnasol l ofen am ganiatad gan y plant ond fe fyddaf yn gofyn am eu cydsyniad.

(dylai'r blwch hwn fynd yn fwy wrth i chi deipio)

Cyfrinachedd / Anhysbysrwydd

Nodwch sut y sicrhewr cyfrinachedd ac anhysbysrwydd y cyfranogwyr mewn unrhyw gynnyrch. Os na chynigir anhysbysrwydd, eglurwch pam.

Fe fydd y holl ddata a gynhyrchir gan yr ymchwiler yn cael ei gadw'n anhysbus. Fe fyddaf yn dileu holl enwau'r cyfranogwyr a'r ysgolion. Fe fyddaf yn sicrhau y bydd yr holl ddata unigol yn cael eu gwneud yn anhysbus. Fe fyddaf yn adnabod hawliau'r cyfranogwyr i gyfrinachedd ac anhysbysrwydd. Fe fyddaf yn dilyn y gofynion cyfreithiol mewn perthynas a storio a defnyddio data personol fel y nodir yn y Ddeddf Diogelu Data (1988) ac unrhyw ddeddfau tebyg. Fe fyddaf yn sicrhau y bydd y data yn cael ei gadw'n ddiogel ac na fydd unrhyw ffurf o gyhoeddi, yn cynnwys cyhoeddi ar y rhyngrhwyd, yn arwain yn uniongyrchol neu'n anuniongyrchol at dorri cytundeb cyfrinachedd ac anhysbysrwydd.

(dylai'r blwch hwn fynd yn fwy wrth i chi deipio)

ADRAN J: Diogelu a Storio Data

Wrth gwblhau'r adran hon cyfeirwch at Bolisi Rheoli Data Ymchwiler y Brifysgol a'r adnoddau helaeth ar dudalennau gwe Rheoli Data Ymchwiler y Brifysgol (<http://uwtsd.ac.uk/library/research-datamanagement/>).

	YDY	NAC YDY
A yw'r gweithgarwch ymchwiler yn cynnwys data personol (yn ôl diffiniad y Ddeddf Diogelu Data)? mae “data personol” yn golygu ‘data sy’n ymwneud ag unigolyn byw y gellir ei adnabod - (a) o'r data hynny, neu (b) o'r data hynny a gwybodaeth arall sydd ym meddiant y rheolydd data neu sy'n debygol o ddod i'w feddiant. Mae'n cynnwys unrhyw fynegiant o farn am yr unigolyn, ac unrhyw arwydd o fwradau'r rheolydd data neu unrhyw un arall mewn perthynas â'r unigolyn	☐	X
Os YDY, rhwch ddisgrifiad o'r data ac eglurwch pam mae angen casglu'r data hyn:		
(dylai'r blwch hwn fynd yn fwy wrth i chi deipio)		
A yw'n cynnwys data personol sensitif (yn ôl diffiniad y Ddeddf Diogelu Data)? Mae “data personol sensitif” yn golygu data personol sy'n cynnwys gwybodaeth am - (a) tarddiad hiliol neu ethnig y gwrthrych data, (b) ei farn wleidyddol, (c) ei gredoau crefyddol neu gredoau eraill o natur debyg, (d) a yw'n aelod o undeb llafur (yn un ôl ystyr Deddf yr Undebau Llafur a Chysylltiadau Llafur (Cydgrynhoi) 1992), (e) ei iechyd neu'i gyflwr corfforol neu feddyliol, (f) ei fywyd rhywiol, (g) cyflawni unrhyw drosedd ganddo, neu honni cyflawni trosedd ganddo, neu (h) unrhyw achos am unrhyw drosedd a gyflawnwyd ganddo neu yr honnwyd iddi gael ei chyflawni ganddo, diddymu achos o'r fath neu ddedfryd unrhyw lys mewn achos o'r fath.	☐	X

Os YDY, rhwch ddisgrifiad o'r data ac eglurwch pam mae angen casglu'r data hyn:

(dylai'r blwch hwn fynd yn fwy wrth i chi deipio)

A fydd y gweithgarwch ymchwil yn cynnwys unrhyw rai o'r gweithgareddau canlynol:	BYDD	NA FYDD
Trosglwyddo data electronig mewn unrhyw ffurf?	☐	*
Rhannu data ag eraill yn y Brifysgol?	☐	*
Rhannu data â sefydliadau eraill?	☐	*
Allforio data y tu allan i'r Undeb Ewropeaidd neu fewnforio data o'r tu allan i'r Deyrnas Unedig?	☐	*
Defnyddio cyfeiriadau, codau post, ffacsys, e-byst neu rifau ffôn personol?	☐	*
Cyhoeddi data a allai ganiatáu adnabod unigolion?	☐	*
Defnyddio system rheoli data?	☐	*
Archifo data?	☐	*

Os atebwyd BYDD i unrhyw gwestiwn, rhwch fanylion llawn, gan egluro sut y caiff hyn ei wneud yn unol â'r Ddeddf Diogelu Data (a/neu unrhyw drefn ryngwladol gyfatebol):

A fydd y gweithgarwch ymchwil yn cynnwys storio data personol ar un o'r canlynol:	BYDD	NA FYDD
Ffeiliau llaw (h.y. ar ffurf papur)?	X	☐
Cyfrifiaduron y brifysgol?	☐	X
Cyfrifiaduron cwmnïau preifat?	☐	X
Cyfrifiaduron cartref neu bersonol eraill?	X	☐
Gliniaduron / CDs / disgyrwyd cludadwy / cofbinnau?	X	☐
Storio yn y "cwmwl" neu wefannau?	☐	X
Arall – noder:	☐	☐

Yn achos yr holl ddata a storir, eglurwch y mesurau sydd yn eu lle i sicrhau cyfrinachedd y data, yn cynnwys manylion diogelu'r data gan gyfrinair, eu hamgryptio a'u gwneud yn ddienw:

Fe fydd yr holl ddata electronig yn cael ei storio yn anhysbys gyda chod adnabod unigryw (megis Ysgol A neu disgybl 1) yn lle enw'r ysgol ac enw'r cyfranogwyr. Fe fydd yr holl ddata yn cael ei storio ar laptop a cofbin gyda chyfrinair ac yn cael ei ddileu ar ol l'r modiwl gael ei gwblhau'n llwyddiannus. Fe fydd y ffurflenni caniatad yn cael eu storio ar wahan l'r holl ddata.

(dylai'r blwch hwn fynd yn fwy wrth i chi deipio)

Rhestrwch bawb fydd â hawl gweld y data a gynhyrchir trwy'r gweithgarwch ymchwil:
Yr ymchwilydd, y tiwtor a'r ail farciwr. (dylai'r blwch hwn fynd yn fwy wrth i chi deipio)
Rhestrwch bawb fydd â rheolaeth o'r data a gynhyrchir trwy'r gweithgarwch ymchwil ac a fydd yn gweithredu fel ceidwad y data:
Yr ymchwilydd (dylai'r blwch hwn fynd yn fwy wrth i chi deipio)
Rhowch fanylion y trefniadau storio data, yn cynnwys ble caiff y data ei storio, am ba hyd, ac ym mha ffurf. A fydd y data'n cael ei archifo – os felly, sut ac os na, pam.
Fe fydd y prosiect ymchwil a'r data yn cydymffurfio a Rheoliadau Data'r Brifysgol. Fe fydd hefyd yn ymlynu at ofynion y Ddeddf Diogelu Data (1988). (dylai'r blwch hwn fynd yn fwy wrth i chi deipio)

ADRAN K: Datganiad

Mae'r wybodaeth rwyf wedi'i chyflwyno yn gywir ac yn gyflawn hyd eithaf fy ngwybodaeth. Rwyf wedi ceisio dynodi unrhyw risgiau a phroblemau sy'n gysylltiedig â'r gweithgarwch ymchwil ac rwyf yn cydnabod f'ymrwymadau innau a hawliau'r cyfranogwyr. Wrth gyflwyno'r cais hwn cadarnhaf drwy hyn fy mod yn ymrwymo i sicrhau y bydd y gweithgarwch ymchwil a enwir uchod yn bodloni Cod Ymarfer Moeseg ac Integrededd Ymchwil y Brifysgol.	
Llofnod yr ymgeisydd: R Williams	Dyddiad: 08/02/2019

I fyfyrwyr:

Athro / Uwch Fentor / Pennaeth:	Dr Sioned Hughes
Llofnod:	<i>S.V. Hughes</i>
Dyddiad:	09.02.19

Goruchwyliwr:	
Llofnod:	
Dyddiad:	

